

Utlendingsforvaltningen og religion

En undersøkelse av hvordan norske utlendingsforvaltningen vurderer troverdigheten til kristne asylsøkende konvertitter fra Iran og Afghanistan

Lena Flesche

Veileder

Professor i systematisk teologi

Jan-Olav Henriksen

MF vitenskapelig høyskole for teologi, religion og samfunn,

AVH5035: Masteroppgave i Religion, Society and Global Issues (60 ECTS), HØST 2021

Antall ord: 23092

Forord

Da er over to år med skriving kommet til veis ende. Denne masteroppgaven har vært utrolig spennende, lærerik og det er flere personer som jeg er skyldig en stor takk får at oppgaven har fått sett dagens lys. Først og fremst vil jeg takke min mann for hans ubegrensede tålmodighet og ivaretagelse av våre to små barn gjennom denne hektiske perioden. Tusen takk til min veileder Jan-Olav Henriksen som har hjulpet meg å se klart, og hele veien vært tilgjengelig for gode råd og veiledning. Hjertelig takk til mine foreldre som har hjulpet og avlastet ved behov, og sist med ikke minst, min arbeidsplass som har vist forståelse for tiden jeg har trengt for å få ferdigstilt oppgaven.

Sammendrag

Denne oppgaven tar for seg hvordan norske utlendingsmyndigheter vurderer troverdigheten til kristne asylsøkende konvertitter fra Afghanistan og Iran. Dette er en gruppe asylsøkere som anfører at de har konvertert fra islam til kristendom, og på bakgrunn av det, risikerer dødsstraff, tortur, straff eller annen umenneskelig behandling ved tilbakevendelse til hjemlandet. For å belyse temaet har jeg tatt utgangspunkt i to ulike teorier basert på at religion ikke kun består av en persons indre tro og overbevisning, men et sett med religiøse handlinger og atferd hvor tro binder det hele sammen. Når jeg skulle velge metode måtte jeg først vurdere kildematerialet som skulle bearbeides, slik at jeg på en best mulig måte kunne innhente data for videre analysearbeid. I gjennomgangen av offentlige dokumenter, rapporter, veiledninger, praksisnotater, statistikker og gjennomførelse av intervju, falt det seg etter hvert naturlig å bruke kvalitativ metode, da kvalitativ metode er ett resultat av hva forskningen har kommet frem til. Oppgaven har kommet frem til at skal man søke asyl i Norge og anføre konvertering til kristendom som asylgrunnlag, så må man ha visse formeninger om hvorfor man har ønsket å konvertere. Mine funn tyder på at forvaltningens begrep om religion samsvarer med hvordan Smith og Henriksen definerer religion, gjennom religiøse handlinger og atferd.

Innholdsfortegnelse

1	Innledning	8
1.1	Motivasjon	9
1.2	Tema	10
1.3	Problemstilling	10
1.4	Avgrensing	11
1.5	Metode	12
1.5.1	Tematisk innholdsanalyse	14
1.5.2	Oppgavens oppbygning og struktur	14
1.6	Det kvalitative intervjuet	15
1.6.1	Transkribering	16
2	Teori	16
2.1	Religion	17
2.2	Oppsummering	19
3	UDI og UNE	20
3.1	Oversikt over utlendingsforvaltningen	20
3.2	Lover, regler og religion	22
3.2.1	UDI sin veiledning	24
3.2.2	Oppsummering	25
3.2.3	Religionsfrihet og forfølgelse	26
3.2.4	Oppsummering	26
3.2.5	Saksbehandlingsprosessen i UDI	27
3.2.6	Kildebruk	28
3.2.7	Oppsummering	29
4	Avgjørelser fra den norske domstolen	29

4.1	Oppsummering.....	32
5	Intervjuet	32
5.1	Oppsummering.....	36
6	UNE – Forfølgelse på bakgrunn av religion	37
6.1	UNE – praksisbasen	40
6.2	Resultater – Afghanistan og Iran.....	41
6.3	Afghanistan.....	41
6.3.1	Oppsummering.....	46
6.3.2	Iran	47
6.3.3	Oppsummering - Iran og Afghanistan.....	52
7	Kirkelige dokumenterer og kritiske rapporter.....	55
7.1	Tro håp og forfølgelse II.....	56
7.1.1	Oppsummering.....	57
7.2	Ressursdokument – Hvordan ta imot konvertitter?.....	58
7.2.1	Oppsummering.....	62
8	Oppsummering	62
9	Konklusjon	69
10	Litteratur.....	71
11	Vedlegg	73
11.1	Vedlegg 1, Intervjuguide.....	73
11.2	Vedlegg 2, Transkribering – Intervju	73
11.3	Vedlegg 3, NSD –Godkjenning	72
11.4	Vedlegg 4, NSD – Informasjonskriv.....	72

1 Innledning

Denne oppgaven tar for seg hvordan norske utlendingsmyndigheter vurderer troverdigheten til kristne asylsøkende konvertitter fra Afghanistan og Iran. Dette er en gruppe asylsøkere som anfører at de har konvertert fra islam til kristendom, og på bakgrunn av det, risikerer dødsstraff, tortur, straff eller annen umenneskelig behandling ved tilbakevendelse til hjemlandet¹. Før jeg går videre er det viktig å få definert og forklart begrepet konvertitt og i hvilken kontekst begrepet vil bli brukt i oppgaven. Begrepet konvertitt beskriver en som har forlatt en religion til fordel for en annen religion. Det er kun personer som er født inn i islam og som har valgt å konvertere til kristendom denne oppgaven tar for seg. Når det gjelder søkere fra Afghanistan, så har utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (landinfo) vurdert det slik at det foreligger en reell fare for forfølgelse hvis en konvertitt returneres tilbake til hjemlandet. Landinfo forklarer i sitt temanotat om Afghanistan, at ved frafall fra islam, så bryter man med hele grunnlaget det afghanske samfunn er bygd opp på. Islam for afghanere er ikke bare en religion, men en identitet hvor lov og rett, kultur, familie og verdisyn er sammenflettet i ett. Antropologen Thomas Barfield beskriver religion i Afghanistan på følgende måte:

When religion is a way of life, it permeates all aspect of everyday social relations, and nothing is separate from it. This is the state of Islam in Afghanistan. Its influence is present in people's everyday conversations, business transactions, dispute resolutions and moral judgments.²

Konvertering til en annen religion blir derfor sett på som ensbetydende med å gå imot samfunnets verdigrunnlag, og kan bli oppfattet som en trussel mot samfunnet selv. Hvis konverteringen blir oppdaget, så risikerer man å bli straffeforfulgt og dømt til døden. Landinfo skriver videre at

Afghanere som konverterer fra islam til kristendommen risikerer alvorlige reaksjoner fra familie, lokalsamfunn og storsamfunnet. De bærer et stort stigma, og de bringer skam og vanære på sine nærmeste. I Afghanistan er familien en forutsetning for individenes sosiale

¹ une.no, «Forfølgelse på grunnlag av religion: praksisnotat», per 30.oktober 2019

² landinfo, «Afghanistan: Situasjonen for kristne konvertitter», per 20. januar 2021

*anerkjennelse og den helt sentrale sosiale institusjonen. En konvertitt er stigmatisert i alle henseender; som familierepresentant, ekteskapspartner, oppdrager, politisk alliansepartner og forretningspartner. En afghaner som konverterer til en annen tro enn islam og er åpen om dette, brenner broer til familie, lokalsamfunn og til identiteten som afghaner.*³

For søkere fra Iran som anfører konvertering som grunnlag for asyl, har ikke landinfo vurdert det slik at det nødvendigvis foreligger en reell fare for forfølgelse hvis en konvertitt returneres tilbake til hjemlandet. Så ifølge utlendingsforvaltningen er kun å anføre konvertering fra islam til kristendom, ikke vært tilstrekkelig for innvilgelse av asyl. I saker hvor iranske konvertitter har fått innvilget opphold, har konverteringen blitt vurdert som ekte, men konverteringen alene har som oftest ikke vært grunn nok for innvilgelse av beskyttelse. Innvilgelse begrunnes ofte med at det fremstår som sannsynlig at klager kommer til å drive med utadrettet kristen aktivitet. Eksempler på dette er misjonering, tre inn i en lederrolle eller starte sin egen hjemmekirke, noe som igjen kan føre til represalie eller forfølgelse fra myndighetene. Ifølge rådgiver Aslak Vardund ved landinfo er det rundt 100-200 konvertitter som arresteres hvert år av til sammen 200 000 til 300 000 konvertitter totalt.⁴ Det gjelder da oftest de som enten starter eller leder en hjemmekirke og bedriver utadrettet kristen aktivitet mot andre. De arresterte, med unntak av noen, har sjeldent blitt holdt fengslet lenge og raskt blitt løslatt. Noen opplever likevel å bli straffeforfulgt og dømt.

1.1 Motivasjon

Jeg har lenge hatt en personlig interesse for utlendingsfeltet og asylfeltet. Som andre generasjonsinnvandrere med foreldre fra Hviterussland, har jeg vokst opp med å bli fortalt deres historier om hvordan livet var under sovjetregimet på 1960 og - 70 tallet. Det var på den tiden kun det kommunistiske partiet sin ideologi som rådet. Hvis man var religiøs og ønsket å gå i kirken, så måtte man oppsøke eller opprette hjemmekirke som kunne besøkes i skjul. Det var ikke rom for selvstendig tenkning eller religionsfrihet, da det ble oppfattet som regimekritisk. De fleste bodde i kummerlig kår, og min far med sin familie på 12 bodde på ett 25 kvm stort rom i en leilighet delt med flere andre familier. Man hadde ikke kontroll eller styringsrett over sitt eget liv, og alle ble overvåket av Sovjetunionens hemmelige statspoliti KGB. Ethvert tegn eller tips fra andre borgere på at man foretok seg eller begav seg innpå

³ landinfo.no «Afghanistan» per 20. januar 2021

⁴ landinfo.no «Afghanistan» per 20. januar 2021

aktiviteter vurdert som opposisjonelle, resulterte enten i at man ble satt i fengsel eller sendt på arbeidsleir til Sibir. Man ble fratatt sin jobb, sin bopel og konsekvensene var inngripende både for en selv og sin familie. Den manglende religionsfriheten, yringsfriheten og generelle friheten til å velg sin egen tro eller livssyn som mine foreldre opplevde, er fortsatt noe man ser skje i land i dag, som for eksempel Afghanistan og Iran.

Jeg har valgt å skrive om asylsøkende konvertitter fordi jeg oppfatter det som frihetsberøvelse å ikke kunne velge sin egen religion og tankesett, og at dette ikke hører hjemme i ett opplyst samfunn. Jeg oppfatter konvertitter som en gruppe det er økende interesse for, men lite informasjon om. Interessen er økende fra det offentlige, samt ulike norske organisasjoner og det norske kirkesamfunnet. Med denne oppgaven ønsker jeg å bidra til å tilgjengeliggjøre informasjon om asylsøkende konvertitter i Norge, samt sette søkelys på en gruppe asylsøkere det er generelt lite kunnskap om.

1.2 Tema

Temaet i denne masteroppgaven er hvordan konvertitters troverdighet blir vurdert av den norske utlendingsforvaltningen. Hvilken begrepsforståelse er det utlendingsforvaltningen har om religion, og hvordan blir denne definisjonen implementert i troverdighetsvurderingene av asylsøkende konvertitter? Det legges til grunn at enhver avgjørelse må være bevisbasert og basert på asylsøkerens egen forklaring. *For å kunne avgjøre om klageren risikerer forfølgelse på grunn av sin religion, må UNE først ta stilling til om klageren faktisk har den religionen som han anfører. Dette er en del av bevisvurderingen.*⁵ Oppgaven har opprettholdt fokuset på å se hvilket begrep utlendingsforvaltningens har om religion, og hvordan dette viser seg i måten asylsøknader fra konvertitter fra Afghanistan og Iran blir vurdert. Denne oppgaven kommer derfor ikke til å adressere dagens politiske situasjon i Afghanistan, da det ikke anses som relevant for oppgavens problemstilling.

1.3 Problemstilling

Fokuset i denne oppgaven er rettet mot de som har blitt født muslimske i Afghanistan og Iran og selv valgt å konvertere til kristendom. Det er denne gruppen som er størst representert av de som søker asyl på bakgrunn av konvertering fra islam til kristendom, og det falt seg da naturlig å sette søkelys på denne gruppen.⁶ Ved å se nærmere på denne gruppen asylsøkere,

⁵ une.no, «Forfølgelse på grunnlag av religion», per 30. oktober 2019

⁶ une.no, «Forfølgelse på grunnlag av religion», per 30. oktober 2019

skal oppgaven gi innsikt i hvilket begrep norsk utlendingsforvaltning har om religion, samt få mer informasjon om hva som legges til grunn i vedtakene når utlendingsforvaltningen gjør sine beslutninger. Kunnskap om hvordan religion kan tolkes individuelt, og hva som ligger til grunn for å ha konvertert fra islam til kristendom, er viktig for å kunne ha en konstruktiv diskusjon rundt begreper som religion, religiøsitet og religiøse handlinger. Dette vil ikke bare gi mer kunnskap, men også sørge for de verktøyene nødvendig for å kunne bearbeide tilgjengelig informasjon. Det norske kirkesamfunnet og andre aktører knyttet til konverterte asylsøkeres rettigheter, har flere ganger ytret kritikk til hvordan utlendingsforvaltningen vurderer deres troverdighet, og hvordan avgjørelsen om innvilgelse eller avslag i asyl har blitt begrunnet. Fokuset har sentrert seg rundt måten søknadene blir saksbehandlet, og den manglende vektningen av religiøse støttepersoners vitneprov i de enkelte konvertittsakene.

Jeg har valgt å skrive avhandlingen min om dette temaet som ett bidrag til diskusjonen rundt hvordan kristne konvertitter fra Afghanistan og Iran sine asylsøknader blir behandlet av utlendingsforvaltningen. Denne problemstillingen ledet meg til flere spørsmål som jeg ønsket å få klarhet i.

1. Ettersom det er religiøsitet som skal forklares og defineres, hva slags begrep om religion ligger til grunn for utlendingsforvaltningens praksis?
2. Siden saksbehandlingsmetodikken til utlendingsforvaltningen er under kritikk, hvordan går utlendingsforvaltningen frem når troverdigheten ved konverteringer fra islam til kristendom skal vurderes?
3. Hvilke faktorer vektlegges i vurderingen av søkerens troverdighet, og hvordan gjøres vurderingen for å finne svar på hvorvidt konverteringen er troverdig?

1.4 Avgrensning

Jeg har sett det som praktisk å avgrense undersøkelsen til å kun gjelde utlendingsforvaltningens vurdering av kristne konvertitter fra Iran og Afghanistan. Dette har gjort det oversiktlig og skapt en naturlig avgrensning til materialet. For å avgrense materialet har jeg valgt å minimere søkelyset på rettspraksis fra andre land, da det faller på utsiden av oppgavens intensjon og ville blitt for tidkrevende. Jeg har gjort en større analyse for å gå i dybden av materien. Analysen består av den informasjonen som er tilgjengeliggjort på utlendingsforvaltningens egne nettsider, samt kildene som utlendingsforvaltningen benytter

seg av ved innhenting av landinformasjon. Dette dreier seg hovedsakelig om ulike veiledninger og retningslinjer fra Utlendingsdirektoratet (UDI). Disse tar for seg hvordan saksbehandler vurderer beskyttelsesbehovet og troverdigheten til en asylsøker, som anfører konvertering som grunn for forfølgelse. Videre har jeg gjort en tematisk analyse av de vedtakene som er tilgjengeliggjort via UNEs praksisbase, for å se hva som vektlegges i de ulike vedtakene. Det har vært viktig for å forstå hvilke faktorer som spiller inn i avgjørelsene, og hvordan de begrunnes. Praksisnotater publisert på utlendingsforvaltningens egne nettsider har også vært en kilde til informasjon. Dette er for å se nærmere på hvordan troverdighet og risiko vurderes, i lys av utlendingsforvaltningens mandat til å vurdere asylsøkeres søknad om opphold i Norge. Jeg har gjennomgått ulike dokumenter utferdiget av ulike aktører innenfor det norske kirkesamfunnet, samt den norske foreningen for asylsøkere (NOAS). Rapporten Tro, håp og forfølgelse II (THF II), hvor det ytres kritikk mot utlendingsforvaltningens håndtering av asylsøkende konvertitter, vekket nysgjerrigheten min. Det stilles spørsmål om hvilken grad representanter fra ulike kristne menigheter blir benyttet i anmodninger omhandlende søkers trosidentitet, og da i hvilken grad deres vurdering tillegges tyngde i en avgjørelse. Videre er det spørsmål om hvordan risiko vurderes av utlendingsforvaltningen når en søker muligens skal returneres til hjemlandet.⁷ Disse spørsmålene er det kirkesamfunnet selv som stiller utlendingsforvaltningen, noe som da gjorde det uunnværlig å ikke se nærmere på utgangspunktet for rapporten og rapportens innhold. Det er også viktig å få frem at de siste årene har blitt behandlet flere saker omhandlende konvertitter fra tingrettene, lagmannsrettene og høyesterett, noe oppgaven også kommer til å ta en nærmere kikk på for å trekke frem samsvar mellom avgjørelsene mellom rettsinstans, UDI og UNE. For å definere hovedbegrepene i religionsforståelse og utøvelse, har jeg valgt ut bøkene *Christianity as distinct practices: A complicated relationship* av forfatter Jan Olav Henriksen, og *Religion What it is, how it works and why it matters* av forfatter Christian Smith. Etter en gjennomgang av flere bøker opplevde jeg at disse to bøkene ga den klareste og mest konsise fremstillingen.

1.5 Metode

Når jeg skulle bestemme meg for hvilket forskningsdesign og metodisk fremgangsmetode som var naturlig å ta i bruk, måtte jeg først bestemme meg for om det var kvalitativ eller kvantitativ forskningsmetode som ville være best egnet for å besvare oppgavens

⁷ noas.no «Har kristne konvertitter fra Iran behov for beskyttelse?: Tro, håp og forfølgelse II», per 15. november 2020 s. 75

problemstilling. Da oppgaven går ut på å undersøke hvordan utlendingsforvaltningen går frem når de skal vurdere troverdigheten til kristne asylsøkende konvertitter, falt det seg naturlig å ta i bruk et case-studiedesign. Jeg kunne da rette fokuset mot utlendingsforvaltningen, og case-studie er en type forskningsdesign hvor målet er å utvikle detaljert kunnskap, innsikt og forståelse omkring det som skal granskes.⁸ Hvordan utlendingsforvaltningen går frem for å vurdere troverdighet når det skal tas beslutninger som gjelder innvilgelse av asyl eller avslag, er avgjørende for å kunne besvare oppgavens problemstilling. Når jeg skulle velge metode måtte jeg først vurdere kildematerialet som skulle bearbeides, slik at jeg på en best mulig måte kunne innhente data for videre analysearbeid. I gjennomgangen av offentlige dokumenter, rapporter, veiledninger, praksisnotater, statistikker og gjennomførelse av intervju, falt det seg etter hvert naturlig å bruke kvalitativ metode. Der kvantitativ metode baserer seg på sterk bruk av struktur, som for eksempel standardiserte metoder for innsamling av data og analyse av eksisterende statistikk, er kvalitativ metode ett resultat av hva forskningen har kommet frem til. Metoden har ett induktivt syn på forholdet mellom forskning og teori.⁹ Jeg fikk en helhetlig forståelse av den innsamlede dataen, som også ga meg muligheten til å være mer utforskende i et emne man har begrenset med informasjon om.

Når jeg skulle velge metode på hvordan de ulike dokumentene burde bli analysert, så jeg det som mest hensiktsmessig å bruke tematisk analyse for en god struktur og forståelse for innholdet. Forfatterne Braun og Clarke mener at tematisk analyse er grunnleggende når man skal utføre en kvalitativ dataanalyse. De mener at metoden står sterkt på egenhånd, og bør benyttes i en mye større grad alene enn kun som ett aspekt ved ulike metodiske perspektiver og metoder.¹⁰ Når jeg skulle gå frem i arbeidet med å analysere de ulike dokumentene, begynte jeg først med å skimlese gjennom dokumentet, for deretter ta en grundig gjennomgang. Jeg markerte tekst og gjorde meg notater underveis. Jeg lagde meg deretter en oversikt over de temaer som gjorde seg gjeldene underveis i materialet, for deretter å kode det som fremsto som mest interessant å analysere. Til slutt satt jeg igjen med en lengre liste med ulike koder over ulike temaer i teksten. Listen med de ulike kodene systematiserte jeg slik at det fremsto med ett oversiktlig antall overordnede og underordnede temaer. Til slutt

⁸ Bryman, *Social research methods 4th edition* (Oxford: University press, 2012) s. 66-67

⁹ Bryman, *Social research methods* (2012) s. 160-161

¹⁰ Braun and Clarke, *Using thematic analysis in psychology: Qualitative Research in Psychology* (2006) s.6

gjennomgikk jeg alle temaene for å se om det beskrev datamaterialet på en god måte, før jeg ferdigstilte analysen.¹¹

1.5.1 Tematisk innholdsanalyse

Gjennom tekstanalyse har vi muligheten til å hente inn informasjon på flere måter. Trine Anker beskriver i sin bok *Analyse i praksis (2020)*, at tematisk analyse fokuserer på selve konteksten i teksten som skal analyseres.¹² Man skal gjerne fokusere på hva som kan leses mellom linjene samtidig som man gjennomgår innholdet i teksten. Med tanke på mengden dokumentasjon som skulle gjennomgås, fant jeg at tematisk innholdsanalyse ville hjelpe meg å avdekke hva utlendingsforvaltningen og de norske kirkesamfunnene vektla som viktig. Det viste seg etter hvert at jeg vekslet jeg med å bruke innholdsanalyse og tematisk analyse da jeg også ville avdekke hva som gjentagende i de ulike dokumentene.

1.5.2 Oppgavens oppbygning og struktur

Oppgaven er utferdiget med utgangspunkt i IMRAD metoden som står for introduksjon, metode, resultat og diskusjon.¹³ Oppgavens introduksjon skal tydelig vise hva problemstillingen er, hvilken informasjon som er tilgjengelig, og til slutt hva mine undersøkelser har funnet. Ved å sette meg inn i utlendingsforvaltningens retningslinjer, fikk jeg muligheten til å avklare hvilke elementer som vektlegges i beslutningsgrunnlaget deres, samt bedre forståelse rundt hvordan utlendingsforvaltningen vurderer religion.

I kapittelet om religion har det vært riktig å ha en diskusjon rundt hvordan religion og religiøse handlinger kan forstås og tolkes ulikt. Dette ga meg grunnlag for å forstå de begrepene utlendingsforvaltningen tar i bruk når de vurderer troverdighet. I kapittelet om metode og teori er det gjennomført intervju med en representant fra utlendingsforvaltningen. Intensjonen var å få avklaring på hvordan de ser på religion og religiøs atferd, hvordan det blir vurdert og vektlagt, samt hvilke kriterier som blir vektlagt i beslutningsgrunnlaget fra en saksbehandlers perspektiv. Gjennomgang av dokumentasjon rundt utlendingsmyndighetenes praksis på konvertittsaker, ga meg en forståelse av rammeverket til beslutningsgrunnlaget som brukes i denne typen saker. Dette ga meg videre muligheten til å sette meg inn i gjeldende lover og regler, hvilke kilder som brukes av utlendingsforvaltningen, og hvordan vedtak blir redegjort for. For å forstå hvordan utlendingsforvaltningen vurderer begrepet religion, var det

¹¹ Braun and Clarke, *Using thematic analysis in psychology (2006) s.16-21*

¹² Anker, *Analyse i praksis (Oslo, Cappelen Damm AS, 2020) s. 40*

¹³ sokogskriv.no «IMRad-modellen», per 19. september 2020

nødvendig å få avklart hvordan religion og religiøse handlinger kan tolkes ulikt. En drøfting rundt religion, tematisk analyse av ulike dokumenter, og rapporten Tro, håp og forfølgelse II, ga meg grunnlag til å se nærmere på hvordan utlendingsforvaltningens fremgangsmetode kan forstås ut ifra andres aktørers perspektiv når troverdigheten til kristne asylsøkende konvertitter er under vurdering.

1.6 Det kvalitative intervjuet

Forskningsintervjuet har som mening å forstå hvordan intervjuobjektet ser, vurderer og kommer frem til sine synspunkter. Intervjuets hensikt er å gi forskeren en forståelse og mening om intervjuobjektets perspektiv om ett gitt emne. Ifølge Kvale og Brinkmann er intervjuet forskerens viktigste verktøy for å samle inn kvalitativ data.¹⁴ I forkant av intervjuet utferdiget jeg en intervjuguide som først måtte godkjennes av Norsk senter for forskningsdata og deretter UDI, før jeg kunne bli satt i kontakt med en saksbehandler. Jeg gikk gjennom oppgavens tema og problemstilling med intervjuobjektet, og spurte om det var i orden at jeg tok i bruk båndopptaker under intervjuet. Jeg ønsket at intervjuet skulle utfolde seg mer som en samtale hvor det var mulig å følge opp spørsmålene uten å måtte ha lengre pauser for å skrive ned svarene. Bryman sier at fordelene ved å bruke en båndopptaker fremfor å bruke tid på å skrive, tillater ett større fokus ikke bare på hva intervjuobjektet svarer, men også hvordan spørsmålene blir besvart. Man kan ha fullt fokus på hva som blir sagt, umiddelbart kunne følge opp med spørsmål, be om en nærmere utdypning av svaret hvis det ikke er presist nok, samt fange opp eventuelle uregelmessigheter for oppfølging med spørsmål.¹⁵ Ved å ta i bruk intervju og spesielt semi-strukturert intervju, ble fokuset mindre på det strukturelle rammeverket rundt et strukturert intervju ville medført. Slik fikk intervjuobjektet anledning til å forklare seg fritt rundt opplevelsene og erfaringene han har hatt med å intervju asylsøkende konvertitter. Metoden ga meg og friheten til å stille oppfølgingsspørsmål, samt ha en mer avslappet og naturlig samtale med intervjuobjektet.¹⁶

På grunn av Covid -19 og restriksjonene som en følge av det, ble intervjuet gjennomført på Skype. Til tross for at man lever i en tid hvor man må finne alternative løsninger på

¹⁴ Kvale & Brinkmann, *Det kvalitative forskningsintervju* (Oslo: Gyldendal akademisk, 2015)

¹⁵ Bryman, *social research methods* (2012) s.483

¹⁶ Bryman, *social research methods* (Oxford university press 2012) s.468 - 496

kommunikasjon, fungerte det fint å gjennomføre intervjuet digitalt og kommunikasjon oss imellom fungerte godt.¹⁷

1.6.1 Transkribering

Transkripsjonene av intervjuet ble påbegynt samme dag som intervjuet ble gjort. Det var viktig å få i gang prosessen for reliabiliteten av intervjuet sin skyld, og for å minske sannsynligheten for eventuelle mistolkninger.¹⁸ Jeg valgte å høre på lydbåndet flere ganger for å ikke potensielt gå glipp av noe som ble sagt underveis. Det er mye som blir formidlet og «sagt» i taushet ved bruk av kroppsspråk, pauser og andre ikke verbale uttrykk. Dette er momenter jeg har vært bevisst på vil bortfalle når man gjennomfører en ordrett transkripsjon. Likevel mener jeg det har vært mest hensiktsmessig med tanke på intervjuets tema at spørsmål og svar bør gjengis så ordrett som mulig for å kunne trekke gyldige slutninger av intervjuet.¹⁹ For å holde intervjuet presist og kortfattet har jeg valgt de punktene som var mest forklarende og beskrivende for hvordan intervjuet ble gjennomført. Jeg ville ha intervjuobjektet sin oppfattelse av sin arbeidsoppgave, og ønsket derfor å gi en så ordrett gjengivelse av intervjuet som mulig. Dette er viktig for å få en naturtro forståelse for intervjuobjektets sin egen funksjon i intervjusituasjonen.

2 Teori

Utgangspunktet for oppgaven ligger i å forstå hvilket begrep om religion som ligger til grunn i utlendingsforvaltningen sin praksis, og hvordan denne religionsforståelsen brukes i vedtakene. For å belyse temaet har jeg tatt utgangspunkt i 2 ulike teorier, Smith (2020) og Henriksen (2019). **Smith sin teori** baseres på at religion ikke kun består av en persons indre tro og overbevisning, men et sett med religiøse handlinger og atferd hvor tro binder det hele sammen. **Henriksen sin teori** dreier seg om at kristendom er en naturlig del av dagliglivet, hvor ulike religiøse handlinger er det som gir troen mening og verdi, uavhengig av tiden man lever i, men heller som et resultat av den.

We cannot understand Christianity unless we see it as a historical process that articulates itself through and by means of different practies.²⁰

¹⁷ Bryman, *social research methods* (2012) s. 469-470

¹⁸ Bryman, *social research methods* (2012) s. 482-483

¹⁹ Bryman, *social research methods* (Oxford university press 2012) s. 482-483

²⁰ Smith, *Religion* (Princeton, Princeton University Press, (2017) s. 3

Begge teoriene definerer religion som et sett eller en gruppe handlinger, hvor handlingene er det som definerer religion. Christian Smiths sin bok, *Religion What it is, how it works and why it matters* (2017)²¹, og Jan-Olav Henriksen sin bok, *Christianity as distinct practices: A Complicated relationship*,²² har vært gode hjelpemidler til å forstå i hvilken lys religion kan oppfattes, tolkes og utøves. Bøkene gir god innsikt i hva religion er og hvordan grunnprinsippene kan forstås og tolkes forskjellig. Jeg har også valgt å inkludere boken *Handbook of leaving religion*, redigert av Daniel Enstedt, Göran Larsson og Teemu T. Mantsinen. Enstedt, Larsson og Mantsinen skriver innledningsvis om hva som kan ligge til grunn ved et ønske om å konvertere til en annen religion, samt hvilke konsekvenser en konvertering kan ha for en konvertitt.²³

Samlet sett gir disse bøkene en bakgrunn for å forstå og fortolke hvilken religionsforståelse de asylsøkende konvertittene kan forvente å møte, i møte med utlendingsforvaltningen. I min presentasjon av analysearbeidet i kapittel 3, har det derfor vært fordelaktig å ha teorier om hva religion er og hvordan religionsbegrepet kan forstås. Dette har vært sentralt i min presentasjon av analysene, og til å redegjøre for hvordan utlendingsforvaltningen vurderer religion, samt hvordan de behandler saker omhandlende konvertitters troverdighet.

2.1 Religion

Smith skriver:

*Religion is a complex of culturally prescribed practices, based on premises about the existence and nature of superhuman powers, whether personal or impersonal, which seek to help practitioners gain access to and communicate or align themselves with these powers, in hopes of realizing human goods and avoiding things bad.*²⁴

Smith har til hensikt å undersøke hvorfor mennesker tyr til religion og hva som gjør mennesker til religiøse vesener. Smith skriver at religion er en grunnleggende del av å være menneske, og kan derfor ikke skilles ut som en separat del av vår identitet.²⁵ I Miller sin bokanmeldelse av Smith (2019) så skriver Miller at Smith mener at felles for de fleste religiøse mennesker er troen på noe overnaturlig med superkrefter, som kan få våre ønsker

²¹Smith, *Religion* (Princeton, Princeton University Press, (2017)

²²Henriksen, *Christianity as distinct practices* (T&T CLARK, Bloomsbury Publishing Pic, 2019)

²³Enstedt, Larsson and Mantsinen *Handbook of leaving religion* (Brill, Leiden Boston, 2020)

²⁴ Smith, *Religion* (Princeton University Press, 2019 s. 22

²⁵ Smith, *Religion* (2019)

oppfylt.²⁶ Smith mener at det å tro på at det er noe som kan redde oss eller påvirke utfallet i en situasjon i den grad at livet kan kontrolleres, er grunnen til at religion eksisterer.²⁷

Smith viser til eksempler som tekstlesing av religiøse skrifter, religiøse handlinger, religiøse smykker, bønn, utføring av ritualer, oppsøking av hellige steder, følge religiøse bud, gjenfortelle tidligere hendelser av religiøs art og misjonerende virksomhet, som grunnleggende handlinger for å utvise tro. Smith referer også til den kjente sosiologen Emile Durkheim som mente at religion var et resultat av menneskers ønske om gruppetilhørighet og ett opplevd felleskap ved å utøve ulike religiøse aktiviteter. Dette ønsket om tilhørighet og felles utøving av ulike religiøse handlinger, mener Smith er grunnen til at religion fortsatt er en del av livet til mange.²⁸

Henriksen skriver at det er misvisende å definere kristendom som bare en tro. Det er ett sett med handlinger og atferd som gjør det mulig å kanalisere sin tro. Henriksen stiller spørsmålstegn ved de som argumenterer for at kristendommen er noe helt spesielt sammenlignet med andre religioner²⁹

*The claim for the distinctiveness of Christianity, presupposes (a) that one has a clear idea about what makes Christianity distinct or unique among the religious traditions of the world and (b) that one has sufficient knowledge to compare it with other traditions to uphold the claim.*³⁰

Henriksen skriver at for å påberope seg en form for eksklusivitet ved å være kristen, må man først kunne redegjøre for hva som skiller kristendom fra andre religioner. Hva gjør den unik og finnes det bare en type kristendom som er generell for alle kristne? Henriksen skriver at kristendom bør oppfattes som et mangfold hvor man bør kunne uttrykke seg selv og sin kristne tro. Kristen tro og hvordan den blir praktisert, kommer i alle mulige farger og former og ved sammenligning ville forskjellene vært mange.³¹

I boken **Handbook of leaving religion**, skriver Enstedt, Larsson og Mantsinen som nevnt innledningsvis om hva det betyr for individet og konvertere og følgene av det.

²⁶ Miller, Religion: What It Is, How It Works, and Why It Matters, by Christian Smith, *Sociology of Religion*, Volume 79, Issue 4, Winter 2018, s. 523–524

²⁷ Smith, *Religion* (2019) s. 22-26

²⁸ Smith, *Religion* (Princeton University Press, 2019) s. 27

²⁹ Henriksen, *Christianity as distinct practices* (T&T CLARK, 2019) s.1-2

³⁰ Smith, *Religion* (Princeton, Princeton University Press, 2017) s. 2

³¹ Henriksen, *Christianity as distinct practices* (T&T CLARK, 2019) s. 3-4

*Behaviours rooted in moral codes and religious teachings (especially if they have been adopted at a young age) tend to colour the life of the individual even though he or she has taken a new path.*³² Det er viktig å ikke glemme at det man hele livet har sett, erfart og lært ikke forsvinner selv om man konverterer til en annen religion med andre verdier, trossystemer og handlingsmønstre. Det som fra ung alder er lært er med på å forme en som individ og vil mest sannsynlig følge oss resten livet. Enstedt, Larsson og Mantsinen kommenterer hva konsekvensene vil være ved frafall fra Islam spesielt, *that individuals who leave Islam are more likely to suffer from persecutions and threats than individuals who leave many other religious traditions today.*³³ De skriver at risikoen ved å forlate Islam er høyere og at man ved å forlate religionen setter seg selv i en farlig situasjon hvor konsekvensene kan være betydelige. Kong og Woods skriver om i hvilken grad religion blir praktisert av de som er født inn i en religion. *Given that many individuals are born into the religious identity of their parents, the religion that they identify with is often not so much a function of their own choice (or an expression of their own religious agency), but of their circumstances and environments.*³⁴ Mange blir indoktrinert inn et religiøst levesett ved fødsel, men opplever ikke nødvendigvis en genuin tro. Ved konverteringer er det ofte det sosiale felleskapet ved en gruppe med religiøs karakter som veier tyngst i konvertittens behov for tilhørighet. Dette kan noen ganger beskrives som *belonging without believing*. Man trenger ikke nødvendigvis å være spesielt engasjert eller troende, men heller kjenne på ønsket om å være del av ett felleskap som man ønsker en tilhørighet til³⁵

2.2 Oppsummering

Både Henriksen og Smith fremhever betydningen av at religion ikke bare må forstås som tilslutning til en tro, men som et sett med religiøse handlinger hvor tro heller opptrer som en ingrediens som binder det hele sammen. Henriksen, likt med Smith, mener at det å utføre ulike religiøse handlinger er en måte å vise og kanalisere sin tro på. Henriksen skriver at disse handlingene på naturlig vis flettes inn hverdagslige gjøremål slik at skillet mellom kristne handlinger og hverdagslige gjøremål etter hvert viskes ut.

³² Enstedt, Larsson and Mantsinen *Handbook of leaving religion* (Brill, Leiden Boston, 2020) s. 3

³³ Enstedt, Larsson and Mantsinen *Handbook of leaving religion* (Brill, Leiden Boston, 2020) s. 4

³⁴ Kong and Woods *Handbook of leaving religion* (Brill, Leiden Boston, 2020) s. 267-268

³⁵ Kong and Woods *Handbook of leaving religion* (Brill, Leiden Boston, 2020) s. 268

*Christian practises are not separated from other everyday practices, but are closely related to or intertwined with them. Thus Christianity is a way to lead everyday life*³⁶

Dette åpner da for stille spørsmålet om hvor meningsfylt livet og hverdagen hadde blitt hvis religion ikke hadde eksistert. Kong og Woods skriver at det å tro ikke nødvendigvis er det viktigste, men derimot det å kjenne tilhørighet og felleskap i en gruppe som deler samme syn er noe vi alle ser ut til å trenge.

I neste kapittel vil jeg presentere og analysere funnene mine. I kapittelet som følger vil jeg drøfte funnene, for deretter å kunne komme til en konklusjon på bakgrunn av problemstillingen og underspørsmålene.

3 UDI og UNE

I dette kapittelet vil jeg gå gjennom de lover, føringer og veiledninger UDI og UNE tar i bruk når de skal saksbehandle og beslutte ulike vedtak. Dette vil gi et bedre innblikk i UDI og UNE sin funksjon og rolle, samt hvordan intervjuene og anmodningene blir vurdert og besluttet. Deretter vil jeg forklare hvordan dette implementeres, hvilke hensyn som tas underveis, og hva som er avgjørende for å kunne ferdigstille beslutningen.

3.1 Oversikt over utlendingsforvaltningen

Justis- og beredskapsdepartementet er ansvarlig for politikken omhandlende innvandring, asyl og integrering i Norge. UDI og UNE er etater innenfor utlendingsforvaltningen som Justis- og beredskapsdepartementet har gitt mandat til for å opprettholde blant annet lover og forskrifter. **UDI** er i sentrum, og har som etat oppgave å implementere og bidra til utvikling av regjeringens innvandrings- og flyktningspolitikk. UDI beskriver arbeidsoppgavene deres til å være å

legge til rette for ønsket og lovlig innvandring og sørge for at de som oppfyller vilkårene, får komme til Norge. Samtidig har vi en kontrollfunksjon og skal se til at systemet ikke blir misbrukt. Vi behandler søknader om beskyttelse (asyl), besøksvisum, familieinnvandring, oppholdstillatelse for å arbeide og studere, statsborgerskap, permanent oppholdstillatelse og reisedokumenter. Vi fatter også vedtak om bortvising og utvising. I tillegg har vi ansvar for at

³⁶ Henriksen, *Christianity as distinct practices* (T&T CLARK, 2019) s.2

*alle asylsøkere får tilbud om et sted å bo mens de venter på at vi skal behandle søknadene deres, og for å finne gode løsninger for de som vil reise tilbake til hjemlandet sitt.*³⁷

Utlendingsnemndaen er en klageinstans som behandler de avgjørelser fra UDI som blir anket. UNE er overordnet UDI og fungerer i praksis som et domstollignende organ, som igjen betyr at UNE sin praksis er førende for UDI.

Når en søker ønsker å klage på sitt vedtak fra UDI sendes det først en omgjøringsanmodning til UNE. I første omgang er det en saksbehandler som vurderer saken og gir sine anbefalinger videre til nemndleder. Hvis nemndleder mener at det foreligger usikkerhet rundt avgjørelsen, er det vanlig at saken behandles med ett nemdsmøte, alternativt med personlig oppmøte fra klageren. Nemden ledes av en nemndleder og to nemndmedlemmer. Saksbehandlere i UNE er hovedsakelig jurister, men flere har ifølge nettsiden deres utdannelser innen statsvitenskap, religionsvitenskap og historie. Det nevnes at flere i tillegg har fordypning innenfor menneskerettigheter og folkerett. De som blir tilsatt til å være nemndledere er jurister kvalifiserte til å jobbe som dommere i en hvilken som helst tingrett i Norge. Skal klager møte personlig, er det under møtet en saksansvarlig som er ansvarlig for å klargjøre klagers sak. Hvis ønsket fra klager, så vil det også være en advokat til stede som bistår, en tolk hvis behovet for oversettelse er til stede, samt en landrådgiver som uttaler seg om situasjonen i klagers hjemland på et generelt grunnlag. Nemndleder og nemndmedlemmene stiller spørsmål til klager og klager får anledning til å forklare seg.³⁸

Landinfo er utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon. Rent praktisk så er Landinfo underlagt UDI administrativt. De er derimot helt faglig uavhengig av andre aktører i utlendingsforvaltningen. Deres oppgave er kun å innhente informasjon og tar ikke del i noen avgjørelser eller annen saksbehandling ved UDI. På nettsiden beskriver de sin arbeidsbeskrivelse til å ta utgangspunkt i

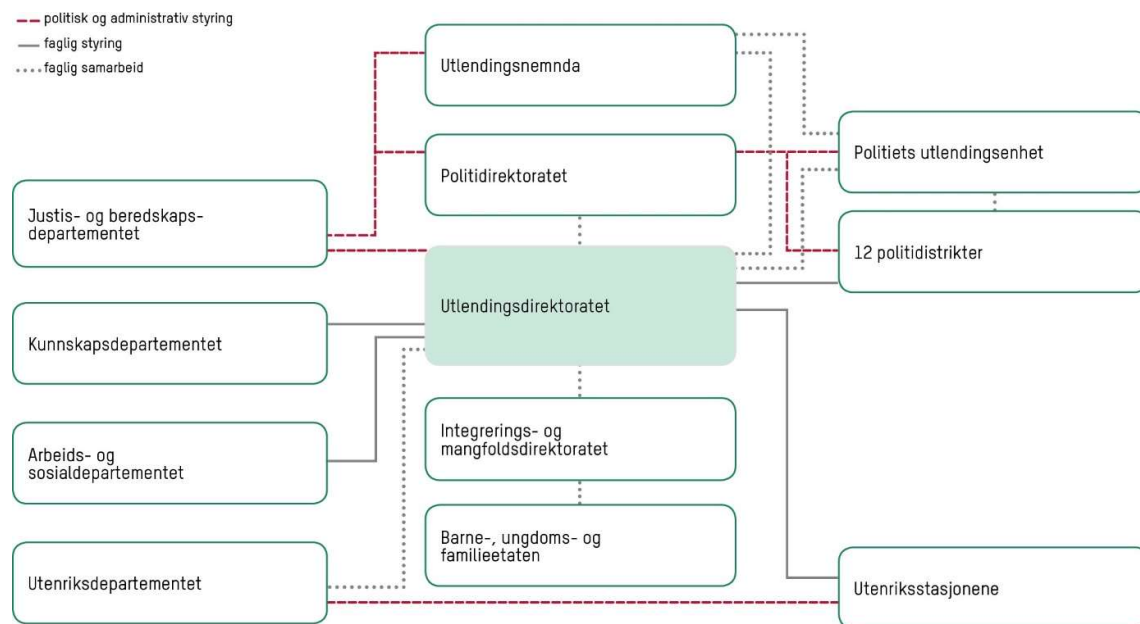
forespørslers om landkunnskap fra utlendingsforvaltningen. Vi innhenter, vurderer og analyserer landinformasjon, og formidler landkunnskapen blant annet gjennom skriftlige produkter, foredrag og opplæring. Samtidig formidler vi landkunnskap i nemdsmøter i UNE, og møter som sakkyndige vitner i retten. Deler av landkunnskapen vi formidler, baserer seg på informasjon fra tjenestereiser til ulike land, såkalte informasjonsinnhentingsreiser. Disse

³⁷ udi.no, «Hvem gjør hva i utlendingsforvaltningen, per 1. mars 2021

³⁸ une.no «Behandling og avgjørelse av saker i nemdsmøte», per 3. juli 2020

reisene foretar vi for å innhente oppdatert informasjon om aktuelle forhold og problemstillinger, som Landinfo i samråd med våre oppdragsgivere er blitt enige om.³⁹

Under har jeg satt inn en oversikt over de ulike instansene i utlendingsforvaltningen for å illustrere bindeleddene mellom de offentlige aktørene oppgaven dreier seg om, og hva deres rolle i utlendingsforvaltningen er.

40

3.2 Lover, regler og religion

Jeg har sett nærmere på hva som legges til grunn i en troverdighetsvurdering, hvordan risikoen for forfølgelse ved en eventuell retur til hjemlandet blir vurdert, samt metodene og kildene UNE og UDI bruker når de skal ta en beslutning. Jeg har tatt for meg det som har vært tilgjengelig av informasjon på UNE og UDI sine nettsider som kilder, retningslinjer og praksisnotater. Dette var først og fremst for å få avklart hvilke elementer som vektlegges i et beslutningsgrunnlag. Deretter var motivet å få en dypere forståelse for de krav norsk utlendingsforvaltning må møte for å kunne beslutte et vedtak.

³⁹ landinfo.no, «om oss», per 1. mars 2021

⁴⁰ udi.no, «Hvem gjør hva i utlendingsforvaltningen», per 1. mars 2021

Det å bli forfulgt i sitt eget hjemland fordi man tilhører en annen religion eller har konvertert, er en realitet for mange mennesker. FNs flyktningkonvensjon *sier at alle mennesker har rett til å søke beskyttelse i et annet land, og at flyktninger ikke kan returneres til et land der de vil bli forfulgt.*⁴¹ Det aller første man gjør når man søker beskyttelse ved en norsk grense, er å ta kontakt med politiet når man ankommer Norge. Gjennom politiet blir asylsøknaden registrert, og UDI gjennomfører et intervju med søkeren hvor årsaken til ønsket om asyl avklares. Asylsøkeren mottar deretter informasjon fra den norske foreningen for asylsøkere, heretter omtalt som NOAS. De får forklart hvilke rettigheter og plikter de har som asylsøkere i Norge, og hva det er viktig at UDI i første omgang får informasjon om under asylintervjuet⁴². Når det kommer asylsøkere som anfører konvertering som grunn for forfølgelse eller frykt for forfølgelse, har UDI tatt utgangspunkt i at man ikke entydig kan definere begrepet religion og viser til utlendingsloven (2012) § 30 første ledd bokstav a.

*Ved anvendelsen av § 28 første ledd bokstav a skal følgende legges til grunn ved vurderingen av grunnlaget for forfølgelsen: a) Religion skal særlig anses å omfatte religiøse og andre typer livssyn, deltakelse i eller tilsiktet fravær fra formell gudsdyrkelse, enten det skjer privat eller offentlig, alene eller sammen, andre handlinger eller meningsytringer knyttet til vedkommende religion eller livssyn, individuelle eller kollektive handlemåter som er diktert av religiøs eller livssynsmessig overbevisning, frihet til å skifte religion eller livssyn*⁴³

Utlendingsloven § 28 er en gjennomføring av FNs flyktningkonvensjon hvor en flyktning blir beskrevet som en *person med velbegrunnet frykt for forfølgelse* på grunn av blant annet religion. Videre henviser UDI til den europeiske menneskerettighetskonvensjonen (EMK) (1953) artikkel 9 at

Enhver har rett til tankefrihet, samvittighetsfrihet og religionsfrihet; denne rett omfatter frihet til å skifte sin religion eller overbevisning, og frihet til enten alene eller sammen med andre

⁴¹ fn.no, «Flyktningkonvensjonen», per 3. mars 2020 <https://www.fn.no/om-fn/avtaler/flyktninger/flyktningkonvensjonen>

⁴² udi.no, «skal søke beskyttelse i Norge.» per 3. mars 2020

⁴⁰ Utlendingsloven § 30 etter § 28 første ledd bokstav a, Lov 5.mai 2008 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2008-05-15-35>

og såvel offentlig som privat å gi uttrykk for sin religion eller overbevisning, ved tilbedelse, undervisning, praksis og etterlevelse.⁴⁴

UDI henviser også til Ot.prp nr 75(2006-2007), hvor det i forarbeidet til utlendingsloven § 30 første ledd bokstav a, står beskrevet at *retten til flyktningstatus på grunn av religion omfatter flere ledd man må ta stilling til da religion har en bred definisjon*.⁴⁵

Dette betyr at søkerne må anses å ha en sannsynlig grad av risiko for strafferettslig forfølgelse, nedverdiggende eller umenneskelig behandling ved en eventuell retur til hjemlandet. Selv om søker opplever krenkelser av sin religionsfrihet, så må likevel krenkelsens alvorlighets grad vurderes og stilles krav til før UDI bestemmer seg for å innvilge beskyttelse.⁴⁶

3.2.1 UDI sin veiledning

UDI sin saksbehandlingsprosedyre starter med å intervju asylsøkeren.

I intervjuprosessen har intervjueren en veiledning som skal følges. Veilederen beskriver de spørsmålene som anses nødvendige å stille, for å kunne vurdere troverdigheten til asylsøkeren. Dette har til hensikt å hjelpe intervjueren med spørsmål som er avgjørende i vurderingen av troverdigheten ved en konvertering. Jeg har under gått igjennom veiledningen for å se hvilke spørsmål som ble stilt, hva som blir vektlagt og hvor bredt fokuset skal være hos de som gjennomfører intervjuene.

Veiledningen inneholder følgende elementer:

- Hvilke refleksjoner har søkeren hatt rundt beslutningen om å konvertere
- Hvordan blir det redegjort for motivasjonen som fører til beslutningen om å konvertere
- Hvilke tros og - livssynserfaringer har søkeren hatt både før og etter konverteringen, og hvordan har det utspilt seg i livet med tanke på den familiebakgrunn man har.
- Hvilken betydning har religion hatt under oppveksten og på hvilken måte har høytider og overgangsmarkeringer blitt gjennomført?

⁴⁴ EMD Art 9. *Tanke-, samvittighets- og religionsfrihet*, Lov 3. september 1953. Konvensjon om beskyttelse av menneskerettighetene og de grunnleggende friheter. <https://lovdata.no/lov/1999-05-21-30>

⁴⁵ [Ot.prp.nr 75 \(2006-2007\)](https://www.regjeringen.no/contentassets/f0a671a54de9453a8409a3abc04ed4c8/no/pdfs/otp200620070075000ddpdfs.pdf) Om lov om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven). <https://www.regjeringen.no/contentassets/f0a671a54de9453a8409a3abc04ed4c8/no/pdfs/otp200620070075000ddpdfs.pdf>, per 5. mars 2020

⁴⁶ udi.no, «skal søke beskyttelse i Norge», per 5. mars 2020

- Hvilke endringer har søkeren gått igjennom etter konverteringen? Har det blitt nye rutiner, nettverk og hvordan har livet endret seg.
- Hvilke type religiøse aktiviteter (deltakelse i menigheten, posisjon og/eller oppgaver i menigheten) har søker?
- Kunne vise til deltakelse i seremonier eller andre religiøse aktiviteter som misjonering, dåp og opplæring.
- Kunne forklare seg rundt opplevelser, erfaringer og kunnskaper knyttet til den nye religionen.
- Hvilke tanker og håp for fremtiden man har, når i prosessen søkeren anfører at konverteringen har skjedd.
- Uttalelser fra prester og menigheter varierer og tas stilling til fra sak til sak. Uttalelser og annen dokumentasjon skal ses i sammenheng med den informasjonen som kommer frem i søknaden.⁴⁷

3.2.2 Oppsummering

UDI tar sitt utgangspunkt i at man ikke entydig kan definere begrepet religion. Det ligger i oppgaven til UDI å vurdere om søkeren har konvertert og er troverdig i sin forklaring rundt konverteringen. I deres henvisninger til ulike lover og veiledningen som beskrevet over, er det hovedsakelig religiøse handlinger, refleksjoner og ytringer søker har utvist eller utviser det fokuseres på og ikke indre tro og overbevisning. Det kan dermed tenkes at UDI ikke legger noe særlig vekt på dette, da det i mindre grad er referert til i UDIs beskrivelse av hva som skal legges til grunn i en vurdering. De unngår dermed å ta stilling til eller ha noe konkret definisjon på religion, siden hovedvekten legges til søkerens atferd og handlingsmønstre. Spørsmålet er om fokus på søkerens bevissthet og forklaring på sin indre tro og overbevisning burde bli mer vektlagt siden det ofte er et skifte i ens indre tro og overbevisning som fører til konvertering og resulterer i ett handlingsmønster.

⁴⁷ UDI, «Konvertering som grunnlag for beskyttelse» per 5. mars 2020

3.2.3 Religionsfrihet og forfølgelse

Når det kommer til å vurdere risikoen for forfølgelse, legger UDI EMK artikkel 9, og utlendingsloven § 29 til grunn. UDI ser på risikoen søker løper ved å aktivt drive med religionsutøvelse i hjemlandet, og i hvilken størrelsesgrad søker risikerer forfølgelse som et resultat av sin aktivitet. Under presenterer jeg eksempler på type spørsmål som blir stilt av UDI under asylintervjuer. Igjen har jeg gjennomgått retningslinjene til UDI for å se hvilke spørsmål som stilles, som igjen viser informasjonen saksbehandleren vurderer når man skal komme frem til en beslutning.

1. *Hvilke religiøse aktiviteter vil søkeren måtte avstå fra?*
2. *Hva risikerer søkeren ved å delta i gitte aktiviteter?*
3. *Hvor sentrale er disse aktivitetene i søkerens religion?*
4. *Hvor viktige er de for søkerens religiøse identitet?*
5. *Hvilke tilpasninger til den rådende religionen vil søkeren foreta?*
6. *Hva risikerer søkeren ved å ikke gjøre disse tilpasningene?*⁴⁸

3.2.4 Oppsummering

Spørsmålene som beskrevet ovenfor er utferdiget av UDI for å kunne kartlegge hva sannsynligheten vil være for at inngrep i religionsfriheten vil kunne oppstå, og i hvilken grad forfølgelse vil være sannsynlig. UDIs retningslinjer tar og høyde for at søkerne har ulike bakgrunner, kulturer, levestett samt forskjeller i sosio-økonomisk status og utdanning, og at spørsmål og svar må ses i lys av dette. Jeg ser at det tas hensyn til at søkeren kan ha ulike måter eller mangler i måten man selv vurderer og reflekterer på, og at nevnte faktorer kan ha påvirkning på begrep man bruker når man skal forklare seg. Saksbehandlere skal besitte nødvendig informasjon om søkerens bakgrunn ved gjennomføring av intervjuet. Jeg forstår det og slik at saksbehandleren skal være bevisst på at mange har opplevd belastende og traumatiserende erfaringer rundt sin konvertering, og av den grunn kan føle seg utrygge og være tilbakeholdne med informasjon. Det skal stilles til disposisjon en tolk fra enten hjemlandet eller ett annet land etter behov, for å sikre at informasjonen blir forstått riktig. Saksbehandleren skal og være bevisst på at tro og religionspraktisering kan variere avhengig

⁴⁸ udi.no, “Konvertering som grunnlag for beskyttelse”, per 12. mars 2020

av geografiske forskjeller, bakgrunner og hvilken kultur søker kommer fra, og at det derfor vil finnes store forskjeller i hvordan religion blir praktisert.⁴⁹

Spørsmålene er utferdiget for å kartlegge hvor viktig og hvilken betydning de ulike religiøse handlinger og aktiviteter har for søkers religionsutøvelse.

Det kan virke som UDI etterspør søkers tilpasningsdyktighet ved å stille overnevnte spørsmål for å kunne vurdere tilpasningssansynligheten søker vil kunne ha ved en retur. Dette oppfattes som et noe feilrettet fokus. Det burde ikke være søkers oppgave å vurdere viktigheten av sine religiøse handlinger og aktiviteter, heller ikke i hvilken grad det er sannsynlig å tre inn i en moderat og dempet religionsutøvelse for å unngå oppmerksomhet fra de som potensielt kan utgjøre en fare for søker.

3.2.5 Saksbehandlingsprosessen i UDI

For å kvalitets sikre saksbehandlingen, foreligger det en veiledning som saksansvarlig skal følge. Legitimitet, effektivitet og brukervennlighet er sentrale begrep i veiledningen og skal av saksbehandler vektlegges. Veiledningen omhandler en rekke krav som skal være møtt ved ferdigstillingen av ett vedtak.⁵⁰ Under har jeg, som over, presentert en kortfattet oversikt over de ulike begrepene i veiledningen som nettopp nevnt. Dette har jeg gjort for å belyse de krav satt av UDI, for å sikre at hver sak får en rettferdig saksbehandling i tråd med de juridiske retningslinjer som foreligger.

Legitimitet

Legitimitet skal sikre at vurderingen i en beslutning følger gjeldende norsk lov, slik at de argumentene som brukes for å komme til en beslutning er i tråd med de reglementerte juridiske retningslinjer. Asylsøkeren skal være sikret en rettferdig søkeprosess og at kravene enhver rettstat må oppfylle er møtt.

⁴⁹ udi.no, «Konvertering som grunnlag for beskyttelse», per 12. mars 2020

⁵⁰ udi.no, «Huskeliste for kvalitet i saksbehandlingen», per 7. mai 2020

Effektivitet

Her tilstrebes det å sikre kvalitet på saksbehandlingen. Alle sider ved saken skal bli vurdert i tråd med gjeldende regelverk så langt det lar seg gjøre. Man skal være trygg på at ytterlig innhenting av informasjon ikke vil ha noen påvirkning på utfallet av vedtakets beslutning.

Brukerorientert

Begrepet *brukerorientert* er hjemlet i forvaltningsloven⁵¹, og beskriver hvordan direktoratet først og fremst skal ta hensyn til brukeren og brukerens rettigheter, samt være sensitiv for brukerens behov. UDI er et forvaltningsorgan vi, som samfunn skal ha tillit til at er nøytral, objektiv og serviceinnstilt.⁵²

3.2.6 Kildebruk

UDI har utferdiget ulike retningslinjer når risikoen ved retur for Afghanske og Iranske asylsøkere skal vurderes. Anbefalingene fra landspesifikke rettskilder som for eksempel dommer fra den europeiske menneskerettsdomstolen (EMD), informasjon fra EASO Country guidance⁵³, The UN Refugee Agency (UNHCR)⁵⁴, Landinfo⁵⁵, samt bruk av informasjon fra åpne kilder er alle informasjonskilder som benyttes. Retningslinjene skal; *veilede saksbehandler, inneholde landkunnskap, etablert praksis og praktisk informasjon for behandling av søknad om beskyttelse fra afghanske/iranske søkere*.⁵⁶ Når et vedtak skal utferdiges, skal svarene forstås i konteksten av at religiøs forståelse og overbevisning er individuelt. Det skal tas hensyn til kulturelle forskjeller, at søker kan kvie seg for å snakke fritt med representanter fra myndighetene, eller mangler kunnskap om religiøse tekster på grunn av analfabetisme. Dette betyr at søkerens sine redegjørelser og refleksjoner skal settes i lys av søkerens bakgrunn og situasjon. En av punktene det legges stor vekt på er søkerens egen refleksjon over å ha konvertert fra islam til kristendom. Man vurderer hvordan søkeren forstår og forklarer sine emosjonelle opplevelser, samt betraktninger som er blitt gjort underveis. Det forventes at søkerens utviser en viss innsikt og forståelse av hvordan sin egen

⁵¹ Forvaltningsloven 2 oktober 1967 §11, Alminnelige regler om saksbehandlingen <https://lovdata.no/lov/1967-02-10/§11>

⁵² udi.no, «Huskeliste for kvalitet i saksbehandlingen», per 11. mai 2020

⁵³ easo.europa.eu, «European asylum support office, Country guidance», per 12. mai 2020

⁵⁴ udi.no, «UNHCR guidelines on international protection» per 20. mai 2020

⁵⁵ landinfo.no, per 25. mai 2020

⁵⁶ udi.no, «Søk i åpne kilder-hva er lov», per 20. mars 2019

konvertering kan påvirke relasjonen man har med sin familie, samt konsekvensene familien kan oppleve ved å ha ett familiemedlem som har frafalt islam.⁵⁷

3.2.7 Oppsummering

Følelser, tanker og begrep rundt forskjellene mellom å være kristen og muslim, forventes det at søker kan forklare seg om. Hvis søker utviser manglende forståelse om sin nye tro, så må søker kunne redegjøre for hvordan kristendom praktiseres i området søker kommer fra. Videre forventes det at søker kan forklare seg om meningen bak ulike religiøse handlinger søker selv deltar i. Deltagelse og aktivitet i ulike kristne miljøer og funksjoner er punkter som øker troverdigheten for at konverteringen er reell, med forbehold om at alle er ulike, og har forskjellige grader og måter å utøve religiøs aktivitet på. I søknader hvor konvertitten har blitt døpt tas det stilling til søkers kunnskap om dåpsritualet. Det ses nærmere på hvilken opplæring konvertitten mottok i forkant av dåpen og hvordan selve dåpen ble gjennomført. Retningslinjene spesifiserer at det finnes ulike kristne forståelser og tradisjoner knyttet til dåp. Dette skal tas hensyn til i en vurdering hvor dåpsattest er blitt fremlagt som dokumentasjon på at konverteringen er reell.⁵⁸

Hvis det kommer frem at søker har mottatt noe form for undervisning eller deltatt i veiledning eller opplæring, er UDI tydelig på at det vil bli stilt spørsmål til søkerens kunnskap om den kristne tro. Dette kan være i form av søkers kunnskap om tekster, redegjøre for ulike kristne prinsipper, og ha et visst begrep om de ulike retninger og praksiser som eksisterer innad i kristendommen. Formuleringen av spørsmålene skal da settes i kontekst av det kristne trossamfunnet søkeren kommer ifra.⁵⁹

4 Avgjørelser - den norske domstolen

Ett punkt som var viktig å inkludere i oppgaven var Høyesterettsdommen av 3. juni 2021, siden det var første gang spørsmålet om konvertering som asylgrunnlag ble behandlet i Høyesterett. Redegjørelsen i domsavsigelsen ga meg grunnlag for å kunne vurdere kritikken UNE fikk i rapporten Tro, håp og forfølgelse II. Avgjørelsen ville kunne indikere om partene er forenelige i rammeverket av hva utlendingsforvaltningen må forholde seg til når det gjelder

⁵⁷ udi.no «Konvertering som grunnlag for beskyttelse», per 20. januar 2020

⁵⁸ udi.no «Konvertering som grunnlag for beskyttelse», per 20. januar 2020

⁵⁹ udi.no *Konvertering som grunnlag for beskyttelse: Er konverteringen reell*, per 20. januar 2020

reglement. Er det vurderingsgrunnlaget som det menes er feil, lovgivningen, eller begge deler?

Høyesterettsdommen HR – 2021-1209-A, handlet om en familie fra Afghanistan som anførte konvertering som grunn for beskyttelse, men ble hverken trodd på av UDI, UNE, tingretten eller lagmannsretten. De ble heller ikke trodd på av flertallet i Høyesterett. Dommen tok for seg spørsmål rundt bruken av dempet beviskrav i asylsaker, vurdering av bevis og hvilken vekt som skal tillegges prester og andre representanter fra det norske kirkesamfunnet med kjennskap til den enkelte sak. Det som dommen belyser, og som ofte er adressert i vurderingen til både UDI og UNE, er at presters forklaring knyttet opp til en spesifikk asylsøker, vil kunne være farget av deres relasjon og kjennskap til asylsøkerens situasjon. Dommen diskuterer dette i avsnitt 84, og tar for seg i hvilken grad presters vitnemål skal tillegges vekt. Flertallet er enig i at presters vitnemål i lys av deres religionsfaglige kunnskap er hensiktsmessig der hvor generell religionskunnskap skal belyses. Informasjonen som prestene mottar er gjerne kun hva asylsøkeren selv forteller og forklarer, og de *vil derfor normalt ikke ha det brede bildet som utlendingsmyndighetene har*. Videre i avsnitt 85 forklarer Høyesterett mer detaljert sitt syn på presters vitnemål.

Utover dette er det vanskelig å gi eksakte anvisninger på hvilken vekt presters vitneprov skal tillegges. Det må nødvendigvis bero på en konkret vurdering. Utgangspunktet for bevisbedømmelsen vil være troverdigheten av asylsøkerens forklaring. Jo svakere den er, jo mer skal det til før vitneforklaringer blir avgjørende. Dette gjelder også for forklaringer fra prester og andre med religionsfaglig bakgrunn.

Her mener jeg Høyesterett kunne vært mer konkret om hvordan man skal vektlegge presters vitnemål. Mangelen på konkretisering åpner for å fremme argumentet for at presters vitnemål bør bli avgjørende i saker der man er usikker på om oppnår beviskravet om *noenlunde sannsynlig*.

Høyesterettsdommen av 2011, Rt-2011-1481 avsnitt 45, stadfestet at konverteringer som skjer etter avslag på asyl, informasjon som fremlegges sent i prosessen eller tilpasses underveis, skal tillegges vekt i vurderingen av søkerens sin troverdighet. Det skrives videre i avsnitt 46 at

Konkret utleder jeg av dette at eventuelle selvmotsigelser, uklarheter og utelatelser i forklaringen, som ikke kan begrunnes på tilfredsstillende måte, kan få betydning for

bevisvurderingen. Forklaringer som gradvis tilpasses, eller suppleres av nye forhold som tidligere ikke har vært nevnt, vil lett bidra til å svekke den generelle troverdigheten. Dette vil særlig være tilfellet der forklaringen endres etter at det grunnlaget som først ble påberopt, viser seg ikke å føre frem.

Når det kommer til vilkår for at det dempede beviskravet skal gjelde, så er det i avsnitt 66 skrevet at det dempede beviskravet *kan bare legges til grunn* der asylsøkeren selv har bidratt til å opplyse saken. Manglende medvirkning vil kunne påvirke *den generelle troverdigheten* til asylsøkeren som da også vil kunne påvirke beviskravet. Videre i avsnitt 68 presiseres det også at troverdighet ikke er et krav for at det dempede beviskravet skal gjelde. Det er kun i selve bevisvurderingen og ikke i vurderingen av beviskravet at den generelle troverdigheten skal vurderes. I avsnitt 72 forklares det videre av flertallet de kravene som må bli møtt for at det avdempede beviskravet kan tas i bruk.

«Kravet må imidlertid ses på bakgrunn av hovedbegrunnelsen for det avdempede beviskravet, nemlig dels at det kan være vanskelig for søkeren å belegge forklaringen med bevis, dels konsekvensene av en uriktig avgjørelse. En forutsetning for at også det avdempede beviskravet skal være oppfylt, vil normalt være at asylsøkerens forklaring er troverdig i seg selv – og dessuten at den ikke er beheftet med motsigelser eller er bygget ut eller innskrenket etter hvert på en påfallende måte. Der forklaringen i utgangspunktet er svekket av slike forhold, vil betydningen av om det er det ene eller det andre beviskravet som legges til grunn, formodentlig være nokså begrenset.

I HR-2021-1209-A avsnitt 74, utvises det forståelse for utfordringene utlendingsforvaltningen og domstolene møter i å skulle vurdere troverdigheten ved en konvertering. Dette fremstår som utfordrende da en av oppgavene ved bevisvurderingen går ut på å vurdere om en persons indre tro og religiøse overbevisning er reell. Samtidig utvises det og forståelse for at den som anfører å ha konvertert, og vil møte på øyeblikk og situasjoner som sannsynligvis kommer til å skape forvirring, tvil og usikkerhet rundt noe som bare kan forstås som et livsendrende valg. Dommen belyser at man skal være bevisst på at en konvertering hverken ser eller oppleves likt for alle. Videre i avsnitt 75 skrives det at man likevel ikke kan overse det faktum at å anføre konvertering som grunnlag for asyl, kan være i håp om å få opphold og derav være strategisk motivert. Dette spørsmålet spiller særlig inn hvis konverteringen har skjedd i Norge etter å ha fått avslag på søknaden til UDI. Det fremstår

som sannsynlig at det er i asylsøkerens interesse å beskrive konverteringen som reell for å få opphold, noe utlendingsforvaltningen ikke kan se bort ifra.

4.1 Oppsummering

I dette kapittelet har jeg hovedsakelig tatt for meg Høyesteretts dom HR-2021-1209-A, avsagt 3. juni 2021, og ga innledningsvis en kort innføring om hvorfor det var viktig å kommentere Høyesterettsdommen. Jeg har underveis forsøkt å peke ut de viktigste punktene som dommen tar for seg som utlendingsforvaltningens bruk av dempet beviskrav, og hvilken vekt som skulle tillegges prester og andre representanter fra det norske kirkesamfunnet. Det presiseres i dommen at selv om visse sider ved forklaringen viser seg å være vanskelig å bevise eller bekreftet, så skal forklaringen likevel kunne fremstå som troverdig og sannsynlig. Når forklaringen fremstår som mangelfull, vil heller ikke kravene for å bruke det dempete beviskravet være oppfylt. Dommen fastsatte hvilke vilkår som må være møtt for å oppfylle kravet om å ta i bruk det dempede beviskravet i asylsaker. Det ble tydelig avklart at medvirkning fra klager og klagers forklaringen må fremsto som troverdig.

En del av kritikken som er rettet mot UNE spesielt, er deres manglende og fraværende bruk av prester sin religiøsfaglige kompetanse og kjennskap til den enkelte sak, i sine troverdighetsvurderinger. Det er uten tvil utfordrende å vurdere noens indre tro og overbevisning. Er personen religiøs og hvordan vurderes det om det er genuin religiøs overbevisning, og har formålet med å utføre religiøse handlinger vært i den hensikt å oppnå opphold. Dommen poengterer det faktum at prester kan være farget av å ha en personlig relasjon til asylsøkeren og ikke kjenne til alle sider i saken. Dommen går langt i å gi praktisk veiledning i hvilken vekt presters vitnemål og fremlagte dokumentasjon skal tillegges, og det kommer klart frem at presters vitnemål ikke skal ha betydelig vekt, men heller ikke ha mindre betydning enn si andre vitnemål. Likevel er det valgt å styre unna og fastsatte noe helt konkret om hvordan man skal vektlegge presters vitnemål. Mangelen på konkretisering kunne man være bedre tjent med for å kunne avklare helt presist om presters vitnemål bør bli avgjørende i saker der man er usikker på om oppnår beviskravet om *noenlunde sannsynlig*.

5 Intervjuet

Det var lite eksisterende informasjon å finne om asylsøkende konvertitter i Norge, og hvordan utlendingsforvaltningen vurderte deres troverdighet. Ved å intervju en saksbehandler fikk jeg informasjon og forståelse om hvordan en saksbehandler selv opplever og gjennomfører den praktiske delen ved et intervju. Målet var å få saksbehandlers perspektiv og innsikt i hvordan religion og religiøs atferd blir vektlagt og vurdert i UDI.

Intervjuobjektet, heretter referert til som informanten, er ansatt ved asylavdelingen i UDI. Avdelingen behandler saker fra hele Midtøsten, og spesielt Iran som informanten har jobbet mye med. I forkant av intervjuet var jeg spent på hvordan informanten opplevde intervjudelen med søkere, og hvordan UDI sine veiledninger ble implementert og brukt i intervjuprosessen. Jeg begynte intervjuet med å stille spørsmålet,

«Hva er det UDI legger i begrepet religion?» Informanten kunne ikke gi meg noen definisjon, da det stort sett var konvertering fra Islam til kristendom, baha'i eller zoroastrisme som ble snakket om når man diskuterte religionsbegrepet. *Flyktningkonvensjonen har forfølgelse på bakgrunn av religion nevnt. Religion i en sånn sammenheng, nå er vi over i jussen, er et vidt begrep som også omfattes av ateisme. Så religionsbegrepet vårt er kanskje likestilt med livssyn, altså veldig åpent.*

På spørsmålet om hvilke elementer UDI vurderer som grunnleggende ved praktisering av religion, la informanten vekt på hvordan kristendommen ser dåp og markering av jul og påske som sentrale elementer. I tillegg så man gjerne på praksis med bønn og bibellesning.

På spørsmålet om viktigheten av å ha gjennomgått en dåp, opplæringen søker har vært igjennom i forkant av å bli døpt, samt kunnskapen søker da burde ha knyttet opp til opplæringen, svarte informanten at dette er relevant. *Det er ikke noe entydig sammenheng mellom dåp og reell konvertering eller ikke. Du kan i og for seg være døpt uten å ha konvertert i ditt hjerte og du kan jo ha konvertert uten å være døpt.* Informanten fulgte videre opp med at hadde det gått veldig fort med dåpen fra en dag til en annen, så var ikke selve dåpsattesten et særlig sterkt indisium på at de virkelig har konvertert. Hadde søkeren til motsetning brukt lang tid, forberedt seg og for eksempel tatt ulike kurs, veide det sterkere i vurderingen om troverdigheten ved deres anførsler om konvertering.

I lys av de gjeldende veiledningene hos UDI, var det ikke overraskende å høre fra informanten at kunnskap om viktige hendelser, høytider og kristne handlinger som er

definerende for kristendom, ble vektlagt. Videre ga informanten uttrykk for at man skal være kritisk til hvordan og når dåpen ble gjennomført, hvis søkeren var døpt. Hvis søker har brukt tid og ikke hastet seg gjennom dåpsritualet, noe som ofte kunne være tilfelle i forkant av et intervju, telte det som positivt og bidro til inntrykket at søker var troverdig i sine anførsler.

Videre stilte jeg spørsmål om fokuset UDI har på søkerens kunnskapsnivå om kristne høytider og viktige hendelser.

Jeg har inntrykket at man med tiden har gått bort fra veldig fakta preget utspørring hvor vi tenker at søker besitter svarene med to streker under. Kristendom er veldig tradisjonsorientert. Konvertitter er ofte ikke dypt inn i noen tradisjon og har kanskje søkt eller googlet seg fram til noe. Det er også viktig å tenke på, at mange av oss som jobber med disse sakene ikke er kristne selv. Vi tenker at vi kan en del om det fordi vi har vokst opp i en kristen kultur, som dermed gir oss en del knagger. Vi er også preget av vårt samfunn og den tiden vi lever i, så der tenker jeg at man skal være forsiktig med å være for streng. Bruken av tolk kan ofte også være problematisk. Når man snakker med iranere om bibelen og det nye testamentet, er ofte begrepsbruken upresis. Det kan være mye uklarerheter rundt basisbegreper, og det er ikke alle begrep som tolkene er kjent med. Dette gjør det vanskelig å være streng, da vi ikke heller ikke kan være helt sikre på tolkene bruker riktig begreper i oversettelsen.

Informanten synes å presisere viktigheten med å inneha kunnskap om kristendom, men fremhever hvor viktig det er å være bevisst sin egen bakgrunn, søkerens bakgrunn og utgangspunkt. Et interessant element som informanten drar frem, er utfordringene man møter ved bruk av tolker. Det at ikke oversettelsen alltid vil være presis på grunn av tolkens manglende forståelse over begrepene som søker bruker, er noe som gjør det *vanskelig å være streng*». Det kommer klart frem at det er mange elementer på begge sider som kan gjøre det vanskelig for saksbehandleren og vurdere objektivt, og det er på et generelt grunnlag vanskelig å ikke la seg farge av egen bakgrunn og oppvekst. Det som informanten vektla, var bevissthet rundt sine egne holdninger og verdier for å hele veien stille seg kritisk og sette spørsmålstegn til sin egen vurdering av søkers forklaring.

Vi gikk videre inn på temaet en konvertitts troverdighet og hvordan dette ble vurdert av UDI.

*Vi er pålagt å være velvillige og legge til grunn det folk forteller oss, med mindre vi har grunn til å mene noe annet. Det er fire kriterier som vi bruker for å vurdere troverdighet. **Ekstern motstrid**, asylsøker sier noe vi vet ikke stemmer opp mot ytre fakta. **Intern motstrid**, det at*

han eller hun motsier seg selv i løpet av prosessen, og **manglende detaljert** framstilling der vi mener det er rimelig å forvente. Det siste punktet **plausibilitet**, noe som er så lite plausibelt at det ikke blir troverdig. Disse kriteriene kommer ofte frem når vi vurderer asylsøkere som har konvertert, og en del av dem får avslag på troverdighet knyttet til motstrid. Et eksempel er ett ektepar som har såpass store forskjeller i sin presentasjon av det som er samme hendelsesforløp. Her tenker vi at presentasjonen ikke er tilstrekkelig sannsynlig, eller noenlunde sannsynlig, på grunn av at de individuelle presentasjonene har store kontradiksjoner. Et annet eksempel var en iransk konvertitt som sa at en viktig læresetning i kristendommen er rett handling, rett tale og rett tanke. Det var en setning fra Zoroastrisme og søker viste da til en annen religion enn den hun hadde konvertert til. De fire begrepene som nevnt over, er hovedfaktorene når vi vurderer troverdighet. Hvis det ikke er motstrid så vil det jo bli en vurdering om forklaringen er detaljert og utfyllende nok. Vi husker gjerne ting bedre hvis det har skjedd nærmere i tid. Hvis det har gjort inntrykk på oss emosjonelt, så vil det som regel feste seg på minnet med mindre det er så sterkt at det har blitt et traume, for da kan man jo få hukommelsestap eller forstyrrelser. Plausibilitet er av og til i bildet når folk for eksempel sier de har misjonert ute i det åpne rom i Iran. Det er i utgangspunktet ikke plausibelt fordi alle vet at det er veldig sensitivt og problematisk.

Plausibilitet er en tungtveiende faktor i en troverdighetsvurdering. Motsigelser er noe som trekker ned på troverdigheten da det man sier er lite sannsynlig, og man ikke har en sterk nok forklaring rundt sin egen påstand.

Videre var det naturlig å spørre om hvilke kilder som ble tatt i bruk når man skulle undersøke forklaringens plausibilitet og søkers presentering av fakta. Informanten svarer at landinfo har skrevet og produsert såpass mye på temaet om konvertering i Iran, at det er en naturlig kilde å bruke, men ikke noe de er bundet av. *Vi er ikke bundet av landinfo, vi kan bruke det som vi vil. I mange saker bruker vi andre kilder enn landinfo fordi det er mange ting landinfo ikke dekker. Derimot på temaet om konvertering så ser jeg ikke noe grunn til å bruke noe annet.*

Neste spørsmål dreide seg om hvordan eventuelle forskjeller i vurderingskriteriene til UDI og UNE kunne beskrives i forhold til deres spesifikke mandater.

Ser vi gang på gang at UNE omgjør vedtakene våre uten at det foreligger ny informasjon, så skal vi justere oss etter det, noe vi med jevne mellomrom gjør. Sakene forandrer ofte litt

karakter før de blir behandlet i UNE. Asylsøkerne har da vært i Norge noen år og gjerne vært aktive menighet. Det gjør at UNE må gjøre vurderinger av ting som UDI ikke har vurdert.

Avslutningsvis syntes det naturlig å få noen refleksjoner rundt rapporten Tro, Håp og Forfølgelse II, som ble publisert i 2017 og skrevet av blant annet NOAS og Den norske kirke. Rapporten er en revidert og utvidet utgave av rapporten originalt publisert i 2014. Den beskriver ulike aspekter ved saksbehandlingen av kristne konvertitter ment å være kritikkverdig. Informanten beskriver lanseringen av rapporten som noe unikt da *det er en sjelden hendelse at sivilsamfunnet produserer noe sånt om en gruppe asylsøkere*. Informanten sier at forvaltningen ikke er enige i rapportens vurderinger og påstanden om «at alle konvertitter i Iran står i fare for forfølgelse, ikke er et syn utlendingsforvaltningen deler med rapportens forfattere, noe som også blir begrunnet i deres vurdering av situasjonen i Iran.

5.1 Oppsummering

Mitt utgangspunkt var få et nærmere innblikk i hvordan saksbehandleren behandler søknader fra asylsøkende konvertitter. Kjennskap til hva de må forholde seg til, religionsbegrep og forståelse om hvordan bruken av de ulike veiledningene blir implementert. Når det kom til hvilken definisjon eller forståelse UDI har om religion sier informanten at de ikke har en. De opererte med ett åpent syn på religion og var ikke bundet av noe. De har gått vekk fra å vektlegge asylsøkerens besittelse av faktabasert informasjon, og fokuset er mer rettet mot hvilket utgangspunkt asylsøkeren har. Informanten nevner at de er bevisste på tolkers potensielle manglende begrepsforståelse, og at egen bakgrunn kan ha en påvirkning på deres vurderingsevne. Det er fokus på at det som blir sagt stemmer, motsigelser, manglende detaljert fremstilling der det er rimelig å forvente, og at forklaringen fremstår som plausibel. Når det kommer til kilder og kunnskapsbaser er de ikke bundet landinfo, men opplever at på temaet konvertering så har landinfo omfattende med informasjon om Iran.

Ut ifra dette intervjuet oppfatter jeg gjennom intervjuobjektet at UDI har: forståelse for at det finnes et bredt spekter av kunnskapsnivå og trosutfoldelse, ønske om en viss overbevisningsevne og konsis fremstilling fra søker, men setter ingen absolutte konkrete kriterier for tro. De er og bevisste at de kan være farget av sin egen bakgrunn.

Det å vurdere troverdighet til en som anfører å ha konvertert fra Islam til kristendom, er en omfattende oppgave. Mellom saksbehandler og søker er det kulturforskjeller, språklige utfordringer hvor man er avhengig av en tredjepart for å gjøre seg forstått og forstå. Min

oppgave her var å forstå hvordan denne oppgaven kan utføres på en mest mulig rettferdig måte, og om det er andre kriterier som burde vektlegges mer eller annerledes enn per dags dato. Saksbehandlingsmetodikken til UDI tar høyde for de fleste faktorer, men det er til syvende søkers egen forklaring som legges til grunn. Er den preget av mangler, usannsynligheter, lite plausibel, så er det det vanskelig å innvilge opphold selv om man forklarer seg godt om sin personlige tro.

6 UNE – Forfølgelse på bakgrunn av religion

For å forstå hvordan UNE utferdiger sine beslutninger i konvertittsaker, har jeg tatt utgangspunkt i UNE sitt praksisnotat fra 28. januar 2016, (oppdatert 14.09.20)⁶⁰. UNEs praksisnotat, forfølgelse på bakgrunn av religion, er resultatet av deres gjennomgang av 400 vedtak og beslutninger med hovedfokus på kristne konvertitter fra Iran og Afghanistan. Notatet tar for seg flere punkter med veiledende beskrivelser, av hva som legges til grunn for å oppnå flyktningstatus i Norge jfr. utlendingsloven § 28 første ledd bokstav a.⁶¹ Notatet begynner med å beskrive hvordan en omgjøringsanmodning vurderes og hva som er avgjørende for å bli anerkjent som flyktning i Norge. For å kunne bli anerkjent som flyktning må klageren ha en velbegrunnet frykt for forfølgelse på grunn av sin religion eller religiøse aktivitet. UNE legger til grunn at klageren har en reell tro hvis det fremstår som noenlunde sannsynlig. Han har en velbegrunnet frykt for forfølgelse hvis det er en reell fare for forfølgelse ved retur til hjemlandet. UNEs vedtak bærer preg av konkrete helhetsvurderinger. Det gjelder både troverdighetsvurderingen og risikovurderingen. Et sentralt spørsmål i mange saker er hvordan klageren kommer til å opptre ved retur, og hva han dermed kan risikere. Dette er en konkret sannsynlighetsvurdering av hva han faktisk kommer til å gjøre og risikere. Det er ikke en normativ vurdering av hva han bør gjøre for å unngå reaksjoner i hjemlandet. UNE krever ikke at han skal avstå fra visse religiøse handlinger for å unngå forfølgelse.⁶² Det at klager er en reell konvertitt må ligge til grunn, men er ikke avgjørende for opphold da det er konvertittens handlinger og atferd som er avgjørende. Innledningen i praksisnotatet skriver om hva som skal til for å bli anerkjent som flyktning og *hvordan klager kommer til å opptre ved retur og hva han dermed kommer til å risikere.*

⁶⁰ une.no, «Praksisnotat», per 14. september 2020

⁶¹ Lov om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven) Kapittel 4. Beskyttelse

<https://lovdata.no/lov/2008-05-15-35/§28>, per 25.mai 2020

⁶² Une.no «Praksisnotat» per 26. august 2020

Etter å ha gjennomgått notatet ser jeg at det også her, som hos UDI, blir unnlatt å forklare hva som ligger i selve begrepet religion. Det henvises til FN konvensjonen om sivile og politiske rettigheter artikkel 18⁶³, Europeiske menneskerettskonvensjonen art. 9.⁶⁴og Utlendingsloven § 30 første ledd bokstav a ⁶⁵ for å forklare hva som ligger i begrepet religionsfrihet rent praktisk.

Enhver har rett til tanke-, samvittighets- og religionsfrihet. Denne rett omfatter frihet til å skifte religion eller tro, og frihet til enten alene eller sammen med andre, og offentlig eller privat, gi uttrykk for sin religion eller tro gjennom undervisning, utøvelse, tilbedelse og ritualer.

Enhver har rett til tankefrihet, samvittighetsfrihet og religionsfrihet; denne rett omfatter frihet til å skifte sin religion eller overbevisning, og frihet til enten alene eller sammen med andre og såvel offentlig som privat å gi uttrykk for sin religion eller overbevisning, ved tilbedelse, undervisning, praksis og etterlevelse.

Ved bruken av § 28 første ledd bokstav a skal følgende legges til grunn ved vurderingen av grunnlaget for forfølgelsen:

- a) Religion skal særlig anses å omfatte, religiøse og andre typer livssyn, deltakelse i eller tilsiktet fravær fra formell gudsdyrkelse, enten det skjer privat eller offentlig, alene eller sammen med andre, andre handlinger eller meningsytringer knyttet til vedkommende religion eller livssyn, individuelle eller kollektive handlemåter som er diktert av religiøs eller livssynsmessig overbevisning, frihet til å skifte religion eller annet livssyn*

Ett av punktene praksisnotatet tar for seg er hvordan de vurderer bevisvurderingen. Deler av vurderingen som legges til grunn for å innvilge asyl, blir foretatt gjennom å undersøke hvorvidt konverteringen fremstår som troverdig eller er strategisk motivert. I de fleste

⁶³ FNs verdenserklæring om menneskerettigheter, 1966 art. 18.

<https://www.fn.no/om-fn/avtaler/menneskerettigheter/fns-verdenserklæring-om-menneskerettigheter>

⁶⁴ Tanke-, samvittighets- og religionsfrihet, 1953, art. 9

<https://lovdata.no/lov/1999-05-21-30/emkn/a9>

⁶⁵ <https://lovdata.no/lov/2008-05-15-35/§30>

asylsaker er kravet kun at asylforklaringen blir vurdert som noenlunde sannsynlig, så lenge søkeren selv har bidratt til å fremlegge eller få tak i tilgjengelig informasjon. Med søkere fra Afghanistan, hvor sannsynligheten for at konvertering fra islam til kristendom vil medfølge forfølgelse, har konverteringen oftest skjedd etter at de har kommet til Norge.

Utlendingsforvaltningen vil da vurdere om konverteringen fremstår som troverdig, eller gjort i den hensikt å få innvilget asyl. Hvis det viser seg at sannsynligheten for konverteringen er opphold i Norge, en såkalt bekvemmelighetskonvertitt, skal det likevel tas høyde for om konverteringen kan ha blitt reell under oppholdet, og om klageren på bakgrunn av sine handlinger vil risikere forfølgelse ved å bli returnert. Den generelle troverdigheten til asylsøkeren er noe som UNE i sitt notat skriver at de i stor grad vektlegger i sin vurdering. Fremstår søkerens troverdighet som svekket, er det ofte på grunn av at feilaktig, motstridende, tilpassede og eller mangelfulle opplysninger har blitt fremlagt. Har søkeren derimot god kjennskap til den kristne tro, klarer å forklare seg om forskjellene mellom islam og kristendom, informere om egen religiøs aktivitet, hva betydningen av dåp er, samt vitnemål fra prester og menigheter, er dette alle faktorer som tillegges vekt i et beslutningsgrunnlag.⁶⁶

Notatet går tydelig frem i å poengtere hvor viktig det er for klagers troverdighet at de kan forklare og redegjøre for valget sitt om å konvertere. UNE forklarer at det i en lengre periode var vanskeligere å få innvilget opphold i Norge. Dette skyldtes en markant økning i asylsøknader fra afghanere i 2005 og 2006, hvor det ble anført konvertering fra Islam til kristendom som begrunnelse for å få innvilget opphold. Det viste seg at de periodene hvor det oftere ble gitt innvilgelse om asyl, ble anførlene om konvertering redusert.⁶⁷

Det ble videre i notatet presisert at hver sak blir vurdert individuelt, og at søkerens egne tanker, og i hvilken grad søkeren har reflektert over hva en konvertering innebærer, blir vektlagt. UNE har av overnevnte grunner gjort det til en praksis og ubetinget innvilge asyl, hvis det er noenlunde sannsynlighetsovervekt for at konverteringen er reell.⁶⁸

Notatet sammenligner og Iran og Afghanistan, hvor det er spesielt to forskjeller det legges vekt på. I Afghanistan blir konvertering ofte sidestilt med en dødsdom og sett på som en forbrytelse ifølge sharialoven. Iran er vurdert til å ha en høyere toleranse for andre religioner, så lenge religionen ikke er misjonerende eller blir oppfattet som en trussel mot

⁶⁶ une.no «Praksisnotat -2016», per 25. august 2020

⁶⁷ une.no «Praksisnotat -2016»,25. august 2020

⁶⁸ opendoors.no «Livet som kristen i Afghanistan», per 26. august 2020

det iranske regimet. Når det kommer til å vurdere søknader fra Iranske konvertitter så vurderes det først om konverteringen er reell, deretter sannsynligheten for forfølgelse. UNE vurderer hvordan søkeren har praktisert kristendom i Iran eller i Norge, om det er her konverteringen har skjedd. Dette er da ment til å skape et bilde av hvordan den religiøse utøvelsen ville blitt praktisert, skulle søkeren bli returnert til hjemlandet sitt. UNE skriver at flere av klagen de har mottatt har blitt tatt til følge. Det har da blitt lagt til grunn at søkeren med sannsynlighet kommer til å drive med religiøs aktivisme, og i en slik grad hvor det må antas at forfølgelse vil utgjøre en reell risiko. Har søkeren i tillegg bedrevet politisk aktivisme, øker risikoen for forfølgelse desto mer. Det blir likevel presisert i praksisnotatet at selv om man opplever å bli begrenset i sin religionsutøvelse, er det ikke nødvendigvis definert eller ensbetydende med forfølgelse.⁶⁹

Notatet trekker et klart skille mellom Afghanske og Iranske søkere. Det kommer klart frem at Afghanske klager får opphold hvis det er noenlunde sannsynlig at klager har konvertert. Dette er ikke tilfelle for klager fra Iran hvor det først må avgjøres hvorvidt klager er en reell konvertitt, for deretter risikovurdere om en retur vil kunne føre til forfølgelse. Her har UNE vurdert at listen ligger høyere for Iranske klager og at det å være en konvertitt i Iran ikke er like farlig eller risikabelt som i Afghanistan.

6.1 UNE – praksisbasen

Praksisbasen inneholder vedtak avgjort av UNE og offentliggjort på UNEs nettside. Basen inneholder kun sammendrag av beslutninger i enkeltsaker, og det presiseres på nettsiden at beslutningene derfor ikke kan brukes til statistiske formål.⁷⁰

Hovedtemaet i denne analysen var å undersøke om det var spesifikke elementer som skilte seg ut i vedtakene, eller om vurderingsgrunnlaget fremsto som noenlunde sammenhengende jevnt over. For å gjøre dette tok jeg for meg hvert enkelt omgjøringsvedtak, gikk gjennom de vedtak som hadde ført til både innvilgelse og avslag. For å begrense kildematerialet valgte jeg og kun sette søkelyset på omgjøringsanmodningene, hvor klagen vurderes på nytt og nye opplysninger eller ny dokumentasjon i saken har blitt lagt frem. Jeg har ikke vurdert om det foreligger forskjeller i vedtakene når det kommer til kjønn, alder, enslige, familier og så videre. Dette for å holde søkelyset på hvordan UNE vurderer religion, videre hvordan

⁶⁹ une.no «Praksisnotat» per 26. august 2020

⁷⁰ une.no, «praksisbasen» per 31. august 2020

man har vektlagt klagers forklaring og til slutt begrunnelsene i vedtakene.⁷¹ Under har jeg laget en oversikt over de faktorer som jeg fant veide tyngst i avgjørelsene. Jeg endte opp med 61 saker med Afghansk nasjonalitet og 47 med iransk nasjonalitet, til sammen 98 saker. Av de 98 sakene var det totalt 77 vedtak som tok for seg konvertering som asylgrunnlag, og avgjort både med og uten personlig oppmøte i nemd. Jeg har valgt å komprimere og parafrasere vedtakene for å gjøre det mest mulig oversiktlig over hva som var gjentakende i omgjøringsanmodningene. Jeg ønsket på en nøysom måte å få oversikt over hvilke avvik som forekom, om noen, hvor forskjellene lå og hva som var utslagsgivende for innvilgelse av asyl. Dette ga meg et sammenligningsgrunnlag som kunne brukes opp mot anmodningene som ble avvist, og redegjorde også for de elementer som var avgjørende ved innvilgelse.⁷²

Under har jeg skrevet ned det som viste seg å være seg å være gjentakende elementer i beslutningene som oftest ble tatt til følge.

6.2 Resultater – Afghanistan og Iran

LAND	VEDTAK	ANTALL
Afghanistan	Tatt til følge	31
Afghanistan	Ikke tatt til følge	24
Iran	Tatt til følge	15
Iran	Ikke tatt til følge	7
=		77

6.3 Afghanistan

Referansenummer: N1729720807001 – *Asylsøknaden ble avslått av UDI med begrunnelse i svekket troverdighet samt vurdert til at klagerne har liten grunn til å frykte noe ved retur til Afghanistan. I asylintervjuet holdt 6 måneder etter ankomst til Norge ble det opplyst fra klagerne at de hadde blitt kristne. UNE mottok og rett i forkant av asylintervjuet ett brev fra soknepresten i familiens menighet hvor det ble forklart at familien går i kirken og følger*

⁷¹ une.no, « Uenig i UNEs vedtak? » per 24. september 2020

⁷² une.no, « Søk i praksisbasebasen », per 15. september 2020

dåpsundervisning. I klageomgangen mottok UNE en rekke dokumentasjon på klagers kristne engasjement, og klagerne forklarte seg i nemdmøte om forholdene og refleksjonene rundt sine anførte konverteringer.⁷³

I vedtaket beskrives klagerne med at de har forklart seg godt om religiøsitet, sitt møte med kristendommen, tidligere praktisering av islam, sin deltakelse i kirken og kristne ritualer, og det ble vektlagt at klagerne utviste god kunnskap om kristendommen. Selv om forklaringen ved visse anledninger virket tilpasset ut ifra grunnene oppgitt i avslaget fra UDI, og nemda gir uttrykk for skeptisisme rundt dere forklaring, legges det til grunn at konverteringene er tilstrekkelig sannsynlighetsgjort og konsekvensene av en *uriktig avgjørelse vil kunne få alvorlige konsekvenser for klagerne og barna ved en retur til Afghanistan*. Vedtaket synes å underbygge hva UNE har begrunnet som viktige momenter med tanke på deres vurdering av troverdighet og risiko. Vedtaket illustrerer og at på tross av mistenksomhet rundt forklaringens troverdighet, så er veier de potensielle konsekvensene en potensiell retur vil kunne få, tyngst.⁷⁴

Referansenummer: N16940354 - En afghansk mann søkte i 2013 beskyttelse, men fikk avslag av UDI. I omgjøringsanmodningen anfører han at han har konvertert. Klagers opprinnelige asylforklaring ble vurdert som lite troverdig og kunne ikke legges til grunn. *Nemndmedlemmene mente at det var tilstrekkelig sannsynliggjort at konverteringen var reell basert i kunnskapen han utviste om kristendom, hans forklaring samt hans aktivitet i Norge. Nemndleder var derimot i tvil og syns ikke klager fremsto som spesielt kunnskapsrik rundt sin kunnskap om kristendom. Men tatt i betraktning av klagers forklaring, hans aktiviteter, samt forholdene for konvertitter i Afghanistan, kom tvilen til gode i klagers favør.⁷⁵*

Dette vedtaket viser hvilken vekt kunnskap og atferd har å si for konverteringens troverdighet. På tross av tvil blant nemndmedlemmene, vant klager frem med sin anmodning. Det er mye som indikerer at hvis klagers kunnskap om kristendom og religiøse

⁷³ une.no, «N1847510417», per 28.01.21

⁷⁴ une.no, «søk i praksisbasen», per 22. januar 2021

⁷⁵ une.no, «søk i praksisbasen», per 28. januar 2021

handlinger er solide og troverdige, i fare for å bruke et for pompøst uttrykk, vist seg å være triumferende på tross av tvilsomme skildringer og tilpassede forklaring.⁷⁶

Referansenummer: N154649921 - I 2008 søkte en afghansk borger asyl grunnet frykt for forfølgelse fra Taliban etter å ha jobbet som tolk for britiske ISAF-styrker. Han fikk avslag av UDI og endelig avslag fra UNE ble gitt i 2012. Han anmodet i 2014 til omgjøring av vedtaket siden han nå anførte å ha konvertert til kristendom. Anmodningen inneholdt begrunnelser som at

han nå var blitt døpt, de 2 siste årene tilhørt en kristen menighet, aldri særlig engasjert muslim når han bodde i Afghanistan og hadde hørt om kristendom allerede da. Etter å ha kommet til Norge ble han kjent med bibelen gjennom folk som også tok han med til kirken. Klager valgte å bli døpt etter 6 år og deltok i flere aktiviteter i menigheten med ansvar for ulike oppgaver. Nemda mente at klager forklarte seg greit om sin religiøse bakgrunn, sin praktisering av islam i Afghanistan og hvordan han ble mer skeptisk til islam etter sitt møte med kristendommen. Klager forklarte seg troverdig rundt sine refleksjoner, handlinger og prosesser frem til konverteringen og dåpsakten, samt sitt engasjement og forhold til kristendom. Nemda mente at dette ble gjort svært tydelig gjennom engasjement og kunnskap om ulike sider ved kristendommen som innhold, budskap, skrifter, personer og høytider. Det var og en rekke dokumenter, uttalelser og attester til støtte for klagers anførte kristne overbevisning, engasjement og aktiviteter. På bakgrunn av dette og klagers forklaring, anså nemda klageren som en reell konvertitt.⁷⁷

Referansenummer: N19185051104 - anfører klager å ha konvertert i 2016. Han forklarer at han har gått i to ulike menigheter, blitt døpt og det ble og fremlagt dokumentasjon fra en sokneprest på vegne av klager. Klagers opprinnelige asylforklaring ble vurdert som lite troverdig på grunn av endringer i forklaringen, noe som svekket troverdigheten.

Anførsler om konvertering

ble fremsatt etter at UNE hadde fremsatt et endelig vedtak i saken. Klager hadde da vært aktiv i menighetene i 1 ½ år, uten at dette kom frem i søknadsprosessen. Tidspunktet for når det ble informert om konverteringen er betenkelig, samt søkers manglende refleksjon rundt det å forlate islam til fordel for en annen religion.⁷⁸

⁷⁶ une.no, «søk i praksisbasen», per 28. januar 2021

⁷⁷ <https://www.une.no/kildesamling/praksisbase-landingside/2015/mars/n154649921/>, per 28. januar 2021

⁷⁸ <https://www.une.no/kildesamling/praksisbase-landingside/2019/mars/n19185051104/>, per 28. januar 2021

Her kommer det blant annet frem at ny forklaring viker i fra opprinnelig forklaring hvor nemda presenteres med ulik informasjon. UNE vurderte derfor at klagers støttespillere av den grunn ikke kunne være avgjørende

Referansenummer: N1724410612,- ble det kun i klageomgangen opplyst at klager hadde konvertert til kristendommen og blitt døpt i hjemlandet. Klager kunne ikke vise til noen spesiell opplevelse eller tidspunkt for når konverteringen hadde skjedd. Klager viste heller ingen ønsker om å lære om kristendommen, eller presentere noen forklaringer rundt hans liv som kristen i Norge. Klager hadde også gitt ulik informasjon i asylintervjuet og klageomgangen, som igjen svekket hans troverdighet.⁷⁹

Her ble det gitt avslag begrunnet med at klager ikke hadde utvist eller forklart seg om noe aktivitet i kristne miljøer. Hans troverdighet fremsto også som svekket på grunn av at informasjonen som ble presentert, ikke samsvarte med intervjuet han hadde hatt med UDI.

Referansenummer: N18164991105 - blir det i klageomgangen anført at klager hadde konvertert, at han regelmessig deltok på møter i menigheten, bibelgrupper, tatt kurs og latt seg døpe. Nemda fant det lite sannsynlig at klager hadde en reell overbevisning, Forklaringen fremsto som en utbygging av den originale asylforklaringen, samt at *klager viste liten grad av refleksjon og formidling av tanker rundt sin anførte omvendelse*. Nemda vurderte derfor at mottatte bekreftelser fra personer i menigheten til klager ikke skulle tillegges vekt. Videre ble det bemerket av nemda *at det er naturlig at en klager som påberoper seg konvertering vil fremstå som en kristen overfor menigheten som skal bekrefte hans tro. Menighetens representanter, som ikke alltid kjenner klagerens tidligere forklaringer, vil kunne ha et annet inntrykk av klagerens troverdighet enn det personer som kjenner saken i sin helhet har dannet seg.*⁸⁰

I begge vedtakene er det gjentakende elementer som klagers manglende kunnskap om elementære ting i kristendom, at klagers forklaring virker tilpasset til hva tidligere avslag har blitt begrunnet med, og manglende forklaring på hvor trangten eller nysgjerrigheten for å oppsøke kristendom har oppstått som har ført til avslag på omgjøringsanmodningen.

⁷⁹ <https://www.une.no/kildesamling/praksisbase-landingside/2017/april/n1724410612/>, per 28. januar 2021

⁸⁰ <https://www.une.no/kildesamling/praksisbase-landingside/2017/november/n18164991105/>, per 28. januar 2021

Referansenummer: N18499005070 - ble det av nemda bemerket at *det var motstrid på noen punkter i klagerens forklaring omkring sentrale hendelser i hans kristne aktiviteter.* Når det gjaldt den anførte konverteringen konkluderte nemnda med at klagerens forklaring ikke var noenlunde sannsynlig. Det ble vist til klagerens forklaring og at han fikk en svært begrenset opplæring i forkant av dåpen, samt at han manglet kunnskaper om helt sentrale elementer i kristendommen. *Basert på klagerens uttalelser, og tatt i betraktning at klageren oppga å være ikke-muslim, mente nemnda at klageren fremsto som lite reflektert og med en overfladisk oppfatning om hva en konvertering til kristendommen ville innebære for en muslim.* ⁸¹

Referansenummer: N19174910205 - anfører klager å være konvertert og døpt i pinsemenighet. Det ble vedlagt dåpsattest og uttalelser fra personer i menigheten som beskrev klagers aktivitet og interesse. Klager hadde i tillegg stått frem om sin konvertering i ulike sosiale medier tilgjengelig i Afghanistan. Klager hadde videre konvertert to måneder før tillatelsen utløp, ikke mottatt dåpsopplæring og hadde kun besøkt kirken et par ganger. Klager klarte ikke å redegjøre for hvorfor han hadde ønsket å konvertere eller hatt tanker rundt hva konsekvensene rundt en konvertering kunne være.

Nemdas flertall vurderte spesielt om klageren som følge av at han hadde offentliggjort sin konvertering via ulike sosiale plattformer, kunne risikerte alvorlige tiltak ved retur til Afghanistan. Flertallet fant ikke at det var tilfelle og viste blant annet til at det er akseptert i islam å angre og «vende» tilbake til islam. Det var og en forutsetning for at angresituasjonen i det hele tatt skulle oppstå, at klageren ble identifisert som den som hadde stått frem og fortalt at han var omvendt. Nemda vurderte at klageres generelle troverdighet var svak da hans forklaring ikke var i samsvar med alminnelig landkunnskap og hadde blitt endret sammenlignet med tidligere gitt forklaring. ⁸²

UNE begrunner avslagene med at klager blant annet har overfladisk forklaring rundt hvorfor han har konvertert, samt manglende evne til å forklare hvorfor han har ønsket å konvertere. Det som også er med på å begrunne avslagene er om klager har hatt en rask gjennomføring av dåp etter at søknad om asyl er blitt avslått. Det ses da også på i hvilken

⁸¹ <https://www.une.no/kildesamling/praksisbase-landingside/2017/oktober/n1849900507/>, per 28. januar 2021

⁸² <https://www.une.no/kildesamling/praksisbase-landingside/2019/februar/n19174910205/>, per 28. januar 2021

grad klager har hatt formell opplæring eller undervisning i forkant av dåp, og religionsundervisning generelt.

Referansenummer: N16000139 - anfører klager å ha konvertert. Han anfører videre at han ved flere anledninger i Afghanistan har blitt konfrontert og trakassert på grunn av konverteringen. Klager har videre forklart at han ved flere ganger har snakket om sin tro, som har ført til kidnappinger og fangenskap i Afghanistan.

UNE ser det som lite sannsynlig å være så åpen om sin tro, tatt i betraktning de alvorlige konsekvensene en konvertering kan ha i Afghanistan. Forklaringen fremsto ved flere anledninger som lite sannsynlig og i strid med landinformasjon.⁸³ Her er det ikke sannsynliggjort at klager opplever noen reel risiko da hans forklaring oppleves ifølge UNE som lite sannsynlig. Det er kjent informasjon at det og være åpen om sin kristne tro i Afghanistan utgjør en stor risiko og det fremstår da som lite troverdig at klager har vært såpass åpen om sin tro, når han med stor sannsynlighet er kjent med hva konsekvensene vil kunne være.⁸⁴

6.3.1 Oppsummering

Det som oftest viste seg avgjørende mellom avslag og dissens er gjerne at klager i tillegg har hatt personer som kan vitne om hans eller hennes aktivitet, atferd samt klagers dedikasjon og refleksjon rundt sin tro. UNE har i sin vurdering også tatt forbehold om at klager kan ha vært taktisk i sin religiøse atferd for personer i menigheter, kirken og lignende for å fremstå som kristen for å få oppholdstillatelse i Norge.⁸⁵ De elementene som blir vektlagt i de avgjørelsene som blir tatt til følge fra Afghanske klagere, er de samme elementer som er mangelfulle eller fraværende i de klagene som har blitt avvist. I arbeidet med å sammenligne omgjørings anmodningene, var det flere elementer som gjentok seg.

- Søker har ingen eller liten refleksjon rundt egen konvertering
- Liten innsikt eller forståelse for hvilke følger en konvertering vil kunne ha for seg og sin familie i hjemlandet
- Lite kunnskap om elementære ting i kristendom

⁸³ <https://www.une.no/kildesamling/praksisbase-landingside/2015/januar/n16000139/>, per 28. januar 2021

⁸⁴ <https://www.une.no/kildesamling/praksisbase-landingside/2015/januar/n16000139/>

⁸⁵ une.no «søk i praksisbasen», per 15.september 2020

- Ingen forklaring på hvordan trangen eller nysgjerrigheten for å oppsøke kristendom har blitt til.
- Overfladisk forklaring rundt hvorfor man har valgt å konvertere.
- Manglende evne til å forklare hvorfor man har ønsket å konvertere.
- Rask gjennomføring av dåp etter at søknad om asyl er blitt avslått.
- Lite eller ingen formell opplæring eller undervisning i forkant av dåp eller undervisning generelt.
- Utvist lite aktivitet i kristne miljøer, bibelgrupper, menigheter eller kirker.
- Konverteringen er gjennomført kort tid i forkant av at en tidsbegrenset tillatelse for opphold har utløpt.
- Klagers forklaring virker tilpasset til hva tidligere avslag har blitt begrunnet med.
- Ny forklaring viker i fra opprinnelig forklaring hvor det gis ulik informasjon samt informasjon i strid med tilgjengelig landinformasjon.
- Svekket troverdighet på grunn av feilaktige opplysninger oppgitt i asylintervjuet.
- Ingen informasjon om at klager har konvertert eller vært involvert i kristne aktiviteter før det blir anført som årsak i omgjøringsanmodningen.
- Retur til hjemlandet vurdert som trygt og ikke noe fare for klager jamfør kilder fra UNHCR og landinfo.

Manglende dokumentasjon på identitet og eller manglende innsats eller forklaring for å ikke ha fremskaffet noe form for id-papirer omgjøringsanmodningen som ble tatt til følge var det spesielt kunnskap, dedikasjon, troverdige redegjørelser, kristent engasjement og atferd utvist over lengre tid, fulgt opp med bekreftelser fra troverdige vitner eller kilder, som kollektivt var avgjørende. Det avgjørende ved omgjøringsanmodningene som ikke ble tatt til følge viste seg å være en ganske omfattende liste. Det som oftest ble vektlagt tyngst var blant annet søkers sparsommelige eller manglende refleksjon rundt egen konvertering, samt liten innsikt eller forståelse for hvilke følger en konvertering vil kunne ha få for seg og sin familie i hjemlandet.

6.3.2 Iran

I saker omhandlende klagere av iransk nasjonalitet vurderes først troverdigheten av konverteringen, deretter hva sannsynligheten for en forfølgelse ved retur til hjemlandet vil være. UNE vurderer som oftest at konverteringen i seg selv ikke nødvendigvis setter

klageren i fare. Derimot kan en aktiv, misjonerende og synlig religiøs atferd kunne tiltrekke seg myndighetens oppmerksomhet, som igjen kan utgjøre en fare for å bli forfulgt.⁸⁶ I UNEs praksisnotat om Iran står det at det sjeldent gis beskyttelse i saker hvor klager har fått avslag fra UDI. Klager skal i så fall ha utvist en religiøs atferd som går forbi det å tiltrekke seg myndigheters oppmerksomhet, slik at reell fare for forfølgelse er sannsynlig⁸⁷. UNE viser til Utlendingsloven § 29 første ledd i vurderingen av hva som defineres som en forfølgelse⁸⁸. *For at handlinger skal anses å utgjøre en forfølgelsesfare, må de enten enkeltvis eller på grunn av gjentakelse utgjøre en alvorlig krenkelse av grunnleggende menneskerettigheter.*⁸⁹

UNE viser til sitt praksisnotat *Forfølgelse på bakgrunn av religion* at

*departementets påpekning i Ot.prp. nr. 75 (2006-2007) side 84 at ikke enhver krenkelse av grunnleggende menneskerettigheter vil utgjøre forfølgelse. For eksempel vil ikke en krenkelse av religionsfriheten «i form av begrensninger i adgangen til å drive misjonering i hjemlandet, uten videre gi rett til internasjonal beskyttelse. På side 415 heter det videre at forfølgelse kan arte seg som overgrep «som for eksempel fengsling av en viss varighet, tortur eller andre trusler mot liv, helse eller den personlige frihet. Mindre inngripende reaksjoner som å bli brakt inn til politiet for så å bli løslatt, ulike former for diskriminering mv, vil i utgangspunktet falle utenfor forfølgelsesbegrepet.*⁹⁰

UNE sin vurdering av handlinger som ikke faller under begrepet forfølgelse er på lik linje med departementet sitt skriv. Det å måtte begrense egen kristne aktivitet, det å bli pågrepet avhørt og løslatt av politiet, det å bli offer for diskriminering eller lignende handlinger samt å bli fengslet over kort tid, kategoriseres ikke under begrepet forfølgelse. Derimot kan klagers handlinger innenfor ulike arenaer som for eksempel politisk aktivisme, i tillegg til konverteringen, kollektivt føre til en økt risiko for forfølgelse og med det ha krav på

⁸⁶ une.no « praksisnotat » per 19. november 2019

⁸⁷ une.no « Iran », per 14. mai 2020

⁸⁸ Lov 22. juni 2012 nr 50 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her
<https://lovdata.no/lov/2008-05-15-35/§29>

⁸⁹ Lov 20 juni 2012 nr. 5 om utlendingers adgang til riket (utlendingsloven)
<https://lovdata.no/lov/2008-05-15-35/§29>

⁹⁰ une.no, *praksisnotat*, per 14. september 2020

beskyttelse.⁹¹ Ett eksempel på det er saksnummer **N16342439**. Klager fremstår som troverdig, kunnskapsrik og reflektert med en stor sannsynlighet for å opprettholde en utadrettet kristen aktivitet via en hjemmekirke.⁹² I denne saken så spilte klagers politiske aktivitet i kombinasjon med hans kones assosiasjon med den politiske opposisjonen, inn på hvordan UNE vurderte klagers fare for forfølgelse. UNE besluttet at til sammenligning med et annet hjemme-kirkemedlem, var klager mer utsatt for forfølgelse på grunn av overnevnte punkter, og fikk dermed innvilget opphold.

Som nevnt i innledningen, er det rundt 100-200 konvertitter som arresteres hvert år av til sammen 200 000 til 300 000 konvertitter totalt. De fleste blir sjelden sittende fengslet lenge og løslates raskt. UNE har lenge hatt som prinsipp at konvertering fra islam til kristendom alene, ikke er grunn nok for beskyttelse for iranske konvertitter. Det å måtte begrense sin religiøse aktivitet i Iran, sammenlignet med hvordan det ble utøvd i Norge, har heller ikke blitt vurdert som en krenkelse av grunnleggende menneskerettigheter. Dette forandret seg derimot da Borgarting lagmannsrett i sin domsslutning av 6. mai 2019, LB-2018-82273, besluttet at oppsøking av en hjemmekirke alene er grunn nok til å frykte forfølgelse.⁹³ UNE sin avgjørelse om å ikke innvilge asyl til en konvertert iransk mor og hennes to sønner som fryktet forfølgelse ved retur til Iran, ble anket.

Før jeg går videre vil jeg spesifisere at det er kun UNE sin begrunnelse og Borgartings sin spesifikke vurdering av gitt anføring som kommer til å bli vurdert, da det ikke er hensiktsmessig å gå gjennom hele dommen. Une sitt vedtak var som følgende:

På bakgrunn av tilgjengelig landinformasjon legger UNE til grunn at det å ha konvertert til kristendommen ikke i seg selv innebærer noen risiko for forfølgelse, men at det kan være individuelle og konkrete forhold som gjør at man anses for å risikere forfølgelse ved retur. Det er blant annet lagt til grunn at konvertitter som har en ledende stilling i et kristent miljø, som har utadrettet misjonerende aktivitet eller som på annen måte er sterkt profilert som konvertitt vil kunne risikere forfølgelse ved retur til Iran. UNR legger til grunn at en iransk konvertitt kan returnere til Iran så lenge man kan anta at vedkommende vil utøve sin religion innenfor de sosiokulturelle rammene i Iran. Det har ikke blitt ansett som forfølgelse

⁹¹ [une.no](https://www.une.no/praksisnotat), praksisnotat, per 14. september 2020

⁹² <https://www.une.no/kildesamling/praksisbase-landingside/2015/november/n16342439/>

⁹³ <https://www.une.no/kildesamling/praksisbase-landingside/2019/mai/n19181360702>

at en konvertitt som returneres til hjemlandet, må finne seg i at den religiøse aktiviteten begrenses sammenlignet med Norge som følge av de sosiokulturelle rammene i Iran.⁹⁴

UNE begrunnet sin avgjørelse med at kun de med en ledende stilling i hjemmekirke, eller som utøver aktivitet i den grad at de med sannsynlighet vil tiltrekke seg myndighetenes søkelys som risikerer forfølgelse. Lagmannsretten bestridte ikke disse faktum, men mente derimot at det er sannsynlig at kvinnen vil oppsøke en hjemmekirke eller starte en selv, og med sannsynlighet involvere sine barn i kirken. Lagmannsretten vurderte videre hvorvidt konvertitten hadde en velbegrunnet frykt for forfølgelse ved retur, og vurderte dette ut ifra den religiøse aktiviteten hun mest sannsynlig kom til å utøve. Dommen LB-2018-82273 viser til Oslo tingrett, TOSLO-2017-147951 sin vurdering:

Det finnes ikke sikre tall på hvor mange hjemmekirker det er i Iran, men det antas nok så mange. Antallet konvertitter er også usikkert. Ifølge Hovdenak varierer tallet fra omkring 117 000 – 270 000. Med omkring 600 arresterte i perioden [mellom] 2010 og 2016 betyr det at de fleste ikke blir oppdaget eller blir utsatt for forfølgelse. Samtidig indikerer antallet arresterte at det er en betydelig og reell risiko for konvertitter å komme i myndighetenes søkelys. Dette betyr at C vil utsettes for en permanent risiko for reaksjoner fra myndighetene dersom hun returnerer. Det gjelder selv om hun bare vil opptre som menig medlem av hjemmekirken. I første omgang risikerer, som beskrevet i pkt. 3.2.1, et slikt medlem kortvarig arrestasjon og registrering, som ikke er å anse som forfølgelse i lovens forstand. Forfølgelsesrisikoen må imidlertid vurderes i et lenger tidsperspektiv. Så lenge hun sannsynligvis ikke vil avstå fra kristen aktivitet etter første konfrontasjon, vil hun fortsatt være i myndighetenes søkelys. Dermed risikerer hun alvorlige konsekvenser ved neste korsvei, herunder langvarig fengsling.⁹⁵

Her konkluderte lagmannsretten med at det er stor sannsynlighet at kvinnen vil praktisere sin kristne tro i en hjemmekirke. Barna kan potensielt utgjøre en risiko med å komme i myndighetenes søkelys da de ikke har noen tilknytning til praktisering av islam, og kan komme til å fortelle om sin bakgrunn og tro til sin sosiale omgangskrets på skolen eller til

⁹⁴ <https://www.une.no/kildesamling/praksisbase-landingside/2019/mai/n19181360702/>

⁹⁵ <https://lovdata.no/dokument/LBSIV/avgjorelse/lb-2018-82273>

venner. Kvinnen sin mann hadde og konvertert til kristendom med opphold i ett annet land hvor han utøvde sin kristne tro. Lagmannsretten skriver videre i LB-2018-82273

Det er etter lagmannsrettens syn også et særskilt risikomoment at Cs ektefelle har opphold i [land3] og der deltar i en kristen menighet. Dette kan øke risikoen for at myndighetene vil overvåke C, og dersom hun skulle bli pågrepet for ulovlig kristen aktivitet, kan kontakten med ektemannen bli ansett for en skjerpene omstendighet. Kontakt med utenlandske menigheter blir ansett som en særlig trussel mot regimet. På denne bakgrunn er det lagmannsrettens vurdering at det er en risiko for at C kan bli pågrepet og utsatt for forfølgelse i form av langvarig fengselsstraff allerede ved første gangs pågrepelse fordi myndighetene kan komme til å anse henne for å ha hatt en ledende rolle i organiseringen av en hjemmekirke.

I saksnummer **N19184021007** ble det erkjent fra klager at hans opprinnelige asylforklaring var usann, samt at klagers vedlagte dokumentasjon ble funnet å være forfalsket. Klager forklarte seg om hans møte med kristendom, og at hans involvering med Jehovas vitner hadde begynt i Iran. Nemden la til grunn av klager er aktiv i Jehovas vitner, og mest sannsynlig ville innta en aktiv og forkynnende rolle ved en retur. Klager ble innvilget opphold under tvil. Begge sakene ble avgjort etter dommen fra Borgarting ble avsagt i 2019. Dette er to beslutninger som åpner opp for å anta at UNEs sin praksis har blitt påvirket av dommen.⁹⁶

I saksnummer **N19181360702** var det tilstrekkelig at klagers konvertering ble vurdert som reell, og at det fremstod som sannsynlig at klager ville kontakte en hjemmekirke. Klager ble innvilget opphold selv om det underveis ble avdekket at klager tidligere hadde forklart seg usant og presentert norske myndigheter med falske dokumenter. Dette er elementer som i utgangspunktet gir klageren en svekket troverdighet. Klageren opplevde likevel at sine anførsler om konvertering under tvil ble trodd på av flertallet, og fikk dermed innvilget opphold. I tidligere saker basert på enten samme prinsipper eller prinsipper som er

⁹⁶ <https://www.une.no/kildesamling/praksisbase-landingside/2019/september/n19184021007/>, per 17. april 2021

overførbare, har ikke sannsynlighet om at klager vil ta kontakt med en hjemmekirke ved retur ført til verken opphold eller innvilgelse av asyl.⁹⁷

6.3.3 Oppsummering - Iran og Afghanistan

Det var store forskjeller mellom vedtakene for iranske og afghanske klager. Terskelen for innvilgelse for iranske klager er satt mye høyere enn for afghanske klager. Under følger en oversikt over de faktorene som er gjentakende i vedtakene som har resultert i asyl eller oppholdstillatelse

- Sterk, detaljert og reflektert kunnskap om kristendom
- Kristen atferd utvist i Norge til å sannsynligvis være lik i hjemlandet.
- Bred og omfattende aktivitet i kristne miljøer kombinert med aktivitet på sosiale medier
- Å bli sett på som en ledertype med misjonerende kvaliteter
- Å være eller ha vært i Iranske myndigheters søkelys på grunn av konvertering.
- Være tidligere straffet eller tidligere vært tatt inn til avhør.
- Politisk aktivisme kombinert med kristen aktivitet er noe som ofte vektlegges når man skal risikovurdere sannsynligheten for at klager risikerer forfølgelse
- Informasjon fra Landinfo om det er sannsynlig at klager vil bli forfulgt på grunn av sin tro.
- Tidligere tatt inn til avhør av det Iranske myndigheter øker sannsynligheten for forfølgelse hvis det skjer på nytt.

UNE foretar en fri og helhetlig bevisvurdering av alle opplysninger og dokumenter i saken, jf. Ot.prp. nr. 75 (2006-2007) side 88 og 414. Klagerens anførsler må fremstå som «noenlunde sannsynlige», jf. prp. side 414 og Høyesteretts dom i Rt. 2011 side 1481 avsnitt 45. UNE legger til grunn at klageren har den religion han hevder å ha, selv om det ikke er sikkert eller overveiende sannsynlig, så lenge det er noenlunde sannsynlig. Det senkede beviskravet (noenlunde sannsynlig) forutsetter at klageren har medvirket til å opplyse saken så langt det er rimelig og mulig, og at han fremstår generelt som troverdig.⁹⁸

⁹⁷ <https://www.une.no/kildesamling/praksisbase-landingside/2019/mai/n19181360702/>, per 17. april 2021

⁹⁸ une.no «Praksisnotat», per 17. april 2021

Å kun anføre konvertering fra Islam til kristendom som grunnlag for asyl, har i de gjennomgåtte vedtakene fra iranske klagerer unntaksvis ikke vært nok. I vedtakene som ble tatt til følge hadde klagers sin konvertering blitt vurdert som ekte, men konverteringen alene ble som oftest ikke vurdert som god nok grunn for innvilgelse av opphold. Hovedvekten ble lagt på hvor sannsynlig det var at klager kom til å drive med utadrettet kristen aktivitet, misjonering, tre inn i en lederrolle eller starte sin egen hjemmekirke. I omgjøringsanmodningene fra iranske konvertitter, så var det manglende troverdighet eller manglende kristen aktivitet som oftest var avgjørende. Manglende dokumentasjon eller klagers manglende innsats for å fremskaffe det, forklaringer som fremsto som fabrikkerte, tilpasset eller selvmotsigende, var alle bidragsytende faktorer som var med på å svekke klagers troverdighet. Selv om klager hadde aktivitet på flere arenaer, så var det ikke vurdert som aktivt nok for å stå i fare for å bli forfulgt. Videre forstås det slik at aktivitet på sosiale medier som sammenlignes med andre iranere i eksil sin aktivitet, må skille seg ut i den grad at det er noe myndighetene kan bli oppmerksomme på. Når man anfører at man er eller har vært i myndighetenes søkelys eller har familiemedlemmer som er ansatt i det offentlige, har det som oftest manglet dokumentasjon, og blir derfor ikke tatt med i noen vurdering. Ofte er det en klagers plutselig forandring og økt synliggjøring i utøvelsen av sin kristne tro, kombinert med en økt misjonerende aktivitet som er årsaken til at man ønsker å få omgjort tidligere vedtak.

Det kommer tydelig frem at UNE vurderer klagerer med svekket troverdighet grunnet tidligere forklaringer som tilsynelatende ser ut til å tilpasse anførselene i tråd med forhenværende avslag, vil ikke i særlig grad kunne få vektlagt eventuelle vitner eller andre uttalelser, siden troverdigheten er under sterk tvil.⁹⁹ Jeg fant derimot ut at UNE i flere av sine vedtak, gjorde «unntak» fra den praksisen de vanligvis følger. For når det kom til afghanske søkere spesielt, så ble tvilen oftest gitt klageren til gode. Risikoen ble vurdert til å være for høy, hvis nemda skulle komme til en feil konklusjon. Omgjøringsanmodninger hvor klager eller klagerer fikk medhold på tross av at de fremsto som lite troverdig, viste seg ved flere eksempler i praksisbasen, og da spesielt når det kom til barn og barnefamilier.

Som nevnt over så fant jeg flere eksempler på klagerer som fikk omgjøringsanmodningene sine tatt til følge på tross av manglende troverdighet. Jeg fant at i tillegg til at

⁹⁹ une.no, «Praksisbase», per 28. september 2020

konsekvensene ved å gi avslag, spesielt for afghanere var høy, ble flere omgjøringsanmodninger også tatt til følge hvis klager hadde bidratt til å innhente informasjon som var mangelfull, informasjon om egen identitet ved manglende pass, eller andre identifikasjonspapirer som bekreftelse på identitet. Dette førte til at UNE hadde anledning til å ta i bruk ett senket beviskravet, siden klageren hadde medvirket til å opplyse saken i den grad det var mulig.

Kunnskap

De som skilte seg ut, var klagerer som utviste god kunnskap om grunnleggende elementer i kristendommen. Mottatt undervisning, misjonering og kristen aktivitet var og avgjørende elementer som det ble lagt vekt på. Dette bidro til å enten underbygge eller så tvil i autentisiteten av konverteringen, samt hvilken risiko en eventuell retur ville kunne få for klager. Klagerne hadde ofte gjennomgått dåpsritualet og kunne vise til bekreftelser og dokumentasjon fra kristne miljøer, menigheter og andre karaktervitner vurdert som troverdige. Det at klager kunne forklare og redegjøre for hvilke tanker og refleksjoner han eller hun hadde hatt i forkant av konverteringen, samt en utvist forståelse for hvilke konsekvenser og følger konverteringen kunne medføre for seg selv og storfamilien, hadde ofte en avgjørende effekt på resultatene i vedtaket.

Forklaringen

Gjennomgangen av vedtakene viste at det enten var enstemmig eller flertall for å innvilge asyl eller opphold hvis noen av de overnevnte elementene var til stede. Vedtakene viste også at hvis forklaringene rundt hvordan konverteringen oppstod og refleksjonene rundt sin egen religiøsitet fremsto som troverdig, ble klagen tatt til følge. Dette innbar at man evnet å forklare at man besatt en indre tro og overbevisning, ved å kunne redegjøre for valget om å konvertere noenlunde sannsynlig. Det som ikke fremsto som klart var hvor terskelen ble lagt når man vurderte forklaringene og refleksjonene til klageren. Hvor detaljerte og inngående forklaringene skulle fremstå, hva det innebar å utvise god kunnskap om det grunnleggende i kristendom, samt hva som ble betegnet som grunnleggende, var spørsmål jeg opplevde å sitte igjen med ubesvart.

Hvilke hensyn blir tatt?

Videre undersøkte jeg hva slags faktorer som ble tatt hensyn til når klager skulle forklare seg. Klagers kognitive evner, lese og skriveferdigheter samt alder, var alle faktorer som kunne spille inn på evnen til å forstå og besvare spørsmål. Alder på klager kunne for

eksempel spille inn ved at man lettere kunne bli utsatt for påvirkelighet, samt at det i ungdomsårene og var vurdert som normalt å vise interesse for andre arenaer enn sin egen familie. Hadde klager i tillegg kognitive eller helsemessige utfordringer ville forklaringen også bli sett i lys av disse faktorene. Var klager en familie med barn viste det seg i flere eksempler å ha kommet klager til gode. Terskel for innvilgelse ble da satt lavere siden risikoen ved en feil avgjørelse kunne få alvorlig konsekvenser. UNE så også på om forklaringene som ble gitt ved personlig fremmøte under nemdmøtene og i omgjøringsanmodningene virker tilpasset etter hva UDI begrunnet sitt avslag med. Troverdigheten til klager ble i stor grad vektlagt. Klagers asylforklaring til UDI spilte ofte en avgjørende rolle, og avgjørende faktor var hvorvidt forklaringen hadde fremstått som oppriktig eller fabrikkert. Likevel fant jeg eksempler på omgjøringsanmodninger som var tatt til følge til tross for enighet i nemden om at klager mangler troverdighet i sine forklaringer til både UDI og UNE. Dette ble begrunnet med at man ikke med sikkerhet klarte å avgjøre om konverteringen var reell selv om forklaringen fremsto som lite troverdig. Eksempler på dette var at det ble gitt informasjon som var i strid med gjeldende landinformasjon, manglende kunnskap om kristendom eller manglende refleksjon over konsekvensene en konvertering kunne få for en selv og sine nærmeste. På grunn av risikoen klager kan stå ovenfor hvis nemden gjør en feil avgjørelse, er reglene slik at det er nok at forklaringene er gjort tilstrekkelig sannsynlig eller noenlunde sannsynlig.

7 Kirkelige dokumenter og kritiske rapporter

De samme spørsmålene som ble stilt til utlendingsforvaltningens praksis synes i prinsippet overførbare når jeg skulle gjennomgå ulike kirkelige dokumenter og kritiske rapporter. I gjennomgangen av de offentlige dokumentene har jeg vist hvordan UDI og UNE vektlegger handlinger og atferd og risiko i mye større grad enn asylsøkerens indre tro og overbevisning. De fokuserer på hva som har ført til konverteringen, søkers forståelse av hva en konvertering betyr og kan medføre, samt hvilken oppmerksomhet sannsynlig handlingsmønster og atferd kan føre til. I neste kapittel har jeg sett på hvordan norsk organisasjon for asylsøkere (NOAS) og ulike kirkesamfunn beskriver konvertering og religion. Hva er kritikken basert på og hvordan den blir begrunnet, er avgjørende for å få kartlagt hva som ligger til grunn.

7.1 Tro håp og forfølgelse II

UNE har de siste årene høstet kritikk fra norske kirkesamfunn og andre organisasjoner knyttet til rettigheter for asylsøkere. Kritikken har blant annet dreid seg om måten omgjøringsanmodninger fra asylsøkende konvertitter blir saksbehandlet, vurdert og begrunnet. Manglende vektlegging av blant annet presters vitneutsagn, erklæringer og lignende, er blant de saker som har vært gjenstand for kritikk. I 2017 ble rapporten *Tro, håp og forfølgelse II, heretter omtalt som THF II*, i samarbeid med norsk organisasjon for asylsøkere (NOAS), Den norske kirke, Norges Kristne råd, Stefanus-alliansen, Mellomkirkelig råd og Bispemøtet, publisert. Rapporten ble i første omgang skrevet i 2014 av NOAS for å sette ett søkelys på de kristnes situasjon i Iran, spesielt de som hadde konvertert fra islam til kristendom. En rapport hvor utlendingsmyndighetens behandling av konvertittsaker blir diskutert og kritisert. Hensikten var å få belyst de alvorlige konsekvensene rapporten mener det vil ha for en asylsøkende konvertitt fra Iran å bli returnert hjem. Videre var fokuset å ta et nærmere blikk på myndighetens saksbehandlingsprosess rundt asylsøkende konvertitter. Rapporten konkluderte i 2014 at det var behov for en ettergang av gjeldende asylpraksis fra utlendingsforvaltningen sin side, og flere måter og alternativer for gjennomføring av en praksisendring. Rapporten ble i etterkant vurdert til å ikke ha hatt tilstrekkelig effekt eller påvirkningskraft på utlendingsforvaltningen. NOAS valgte i 2016 i samarbeid med de overnevnte, å lage en ny og revidert utgave av rapporten. Den nye og reviderte rapporten skulle ha et større fokus på hva det vil si for en kristen konvertitt å leve i Iran. Innhenting og presentasjon av en større mengde dokumentasjon av forvaltningens sin faglige tilnærming til konvertittsakene skulle også ses nærmere på. Rapporten tar og for seg de norske forpliktelsene til et internasjonalt lovverk med tanke på religionsfrihet og forfølgelse. Rapporten har og innhentet og presentert større mengder med dokumentasjon over forvaltningens faglige tilnærming til konvertittsaker. Rapporten setter søkelys på begrepet religionsfrihet, forfølgelse og hvorfor kirkens kompetanse og vurderinger bør vektlegges i større grad enn i dag.¹⁰⁰ Rapporten har blant annet kommet frem til at all felles trosutøvelse i Iran med andre konvertitter, kan føre til at man begrenser sin religiøse atferd i frykt for å bli forfulgt. Utlendingsforvaltningen bes derfor i mye større grad å vektlegge vurderinger fra prester og ledere som gjerne over tid har fulgt asylsøkere og vært vitne til deres trosvandring .

*Vi er av den oppfatning av mulighetene for å avdekke om konverteringen er reell vanskelig kan bli bedre enn nettopp i en lokalmenighet hvor deltagelse og tro, og veien fram mot dåp, dels dreier seg om kunnskapsformidling, med den lokale prest eller pastor eller kirkelige medarbeider som hovedansvarlig, og dels om deltakelse i offentlig gudstjenesteliv og annen virksomhet i menigheten*¹⁰¹

Rapporten påpeker at prester i liten grad blir involvert i troverdighetsvurderingen til utlendingsforvaltningen, og kritiserer dette faktum da Prester eller kirkelige medarbeidere er de som ville være mest kvalifisert til å vurdere troverdigheten til en som anfører å ha konvertert. Prester har religiøsfaglig bakgrunn og kompetanse, og vil kunne uttale seg om konverteringsprosessen til søker da de mest sannsynlig vil ha hatt kjennskap til prosessen. Rapporten argumenterer videre for at dagens returpraksis betyr at konvertitten må begrense sin trosutøvelse, og være bevist sin opptreden ved retur til Iran. I utlendingsforvaltningen sin risikovurdering av hva sannsynligheten for å bli forfulgt vil kunne være, ønskes det at man i større grad vektlegger søkers trosidentitet og ikke hva en sannsynlig atferd vil være ved retur.¹⁰² Det presiseres i rapporten at risikofaktoren for å bli forfulgt øker hvis konvertitten har deltatt i en hjemmekirke i Iran eller ved å ha misjonert i Norge.¹⁰³

7.1.1 Oppsummering

Det kom klart frem i rapporten at den mener utlendingsforvaltningen ikke i stor nok grad ivaretar de iranske konvertittenes rett på beskyttelse. Forfatterne kritiserer fokuset utlendingsforvaltningen har på atferd og handlingsmønstre, og belyser det faktum at det er umulig å forutse hvordan en konvertitt i fremtiden kommer til å oppføre seg. Det kan være at konvertitten etter hvert vil ønske å ta på seg en mer fremtredende rolle i en hjemmekirke, eller drive med misjonering. Disse elementene er ikke noe man kan forutse og burde derfor heller ikke tas med i vurderingen. Det er flere steder satt spørsmålsteget på fokuset utlendingsforvaltningen har på konvertittens nåværende og potensielt fremtidige religiøse aktivitet. At visse krav må møtes for at konverteringen skal fremstå som noenlunde sannsynlig er det dog enighet om fra begge sider. Derimot så er det tvil og uenighet fra begge hold rundt hvilke krav som burde vektlegges og tas med i vurderingen. Johan Berg,

¹⁰⁰ noas.no «Har kristne konvertitter fra Iran behov for beskyttelse?:Tro, håp og forfølgelse II, per 15. november 2020» s.10

¹⁰¹ noas.no, «Har kristne konvertitter fra Iran behov for beskyttelse? per 15. november 2020, s.73

¹⁰² noas.no, «Har kristne konvertitter fra Iran behov for beskyttelse? per 15. november 2020, s.75

¹⁰³ noas.no, «Har kristne konvertitter fra Iran behov for beskyttelse? per 15. november 2020s. s.77

nemndleder i UNE skrev ett debattinnlegg som respons på Biskop emeritus Tor B Jørgensen kritikk av saksbehandlingen til UNE i tidskriften Vårt land 4. juli 2020. Berg spesifiserer at han kun snakker på vegne av seg selv og ikke UNE

Man glemmer at hvis UNE ikke har kompetanse på konvertering så har vi heller ikke kompetanse på seksuell legning, politisk overbevisning, etniske spørsmål med mer. Ordningen må da endres for alle asylsøkere. Det er for meg uetisk å kreve særordninger for «våre egne». Hva med forfølgelsen av for eksempel homofile i Russland og Polen? Den norske kirke og andre burde heller være bekymret for rettssikkerheten for alle asylsøkere fremfor å fokusere på en liten gruppe mennesker.¹⁰⁴

Han skriver videre at det er å forvente at klager har noe kunnskapsgrunnlag om kristendom. Klager burde videre klare og forklare seg om hvorfor han eller hun har valgt å konvertere til kristendom.

Det er ikke slik at konvertitter skal utsettes for noen eksamen i kristendommen. Men når man skifter religion, noe som for en fra en islamsk bakgrunn vil være et meget stort skritt, så må det forventes en viss refleksjon. Det må også forventes at man har en basiskunnskap om hva man konverterer inn i. Man kan ikke konvertere inn i noe uten å ha en grunnleggende forståelse, f.eks. om hvem Jesus var og hans betydning. Det er ikke tilstrekkelig å komme i nemndmøte og forklare: «Islam er bare krig og hat, kristendommen bare fred og kjærlighet.

Rapporten synligjør i stor grad at utlendingsforvaltningen og det norske kirkesamfunnet er dypt uenige når det kommer til hva som burde bli vektlagt i utlendingsforvaltningens vurdering av sikkerheten til iranske konvertitter.

7.2 Ressursdokument – Hvordan ta imot konvertitter?

Hovedmålet i analysen av dette dokumentet var å få en oversikt over kirkens begrep om konvertering og tro i møte med konvertitter, og hvordan de ulike menighetene er ment å ta imot muslimer som søker Jesus. Det var viktig å få frem en mest mulig konsis tolkning av dokumentet ved å ha mest mulig samsvar mellom teksten og min forståelse av den. Jeg ville og se om det var mulig å kunne tolke ut ifra teksten og lese litt mellom linjene hvordan kirken vurderer troverdigheten til konvertittene, og på den måten få mer informasjon som

¹⁰⁴ vl.no «Det er uetisk å kun endre ordningen for konvertitter», per 1. august 2020

kunne bidra til å besvare forskningsspørsmålene.¹⁰⁵ Dokumentets formål var tydelig forklart i overskriften *Hvordan ta imot konvertitter? Ett ressursdokument for kristne menigheter i Norge*

Dokumentet ble utarbeidet av en bredt sammensatt gruppe fra norske kirkesamfunn og organisasjoner, og lansert 6. juni 2020 på kirkens hus i Oslo. Jeg ble invitert til lanseringen av Mellomkirkelig råd, og fikk muligheten til å overvære presentasjonen av et dokument ment å være et hjelpemiddel for kirken og ulike kristne menigheter, i møte med konvertitter. Dokumentet ble presentert som et verktøy kirkens ledere og medlemmer kunne bruke ved behov for veiledning i møte med konvertitter.¹⁰⁶ Dokumentet fokuserte på fem temaer; Konvertitt/konvertering, tro, dåp, manglende forståelse fra utlendingsmyndighetene, samt utvisning av forsiktighet ved mistenksomhet overfor konvertitten.

Konvertering ble i dokumentet beskrevet som noe veldig dramatisk for konvertitten som kunne føre med seg alvorlige konsekvenser. Brudd med familie, samfunn og selve fundamentet man hele livet har vært en del av. I møte med konvertitter var det viktig å ha dette som et bakteppe, siden konvertitter kunne gi uttrykk for sin kristne tro på forskjellig vis, avhengig av sin kultur, bakgrunn og opplevelser.¹⁰⁷ Dokumentet forklarer at kristen tro har mange måter å bli praktisert på, og hvor viktig det er ha søkelys på at tro er ulikt for alle.

Det endelige «gjennombruddet», det bevisste tidspunkt for omvendelse, kan være resultat av ett konkret møte med f.eks. Jesus. På tross av det er det aldri én årsak til konvertering. Konvertering er ingen enkeltprosess, og det finnes ingen enkle, lettfattelige konsekvenser av denne prosessen.

På den ene siden så fremheves det at det ikke finnes noe konkret årsak som alene er grunnen til at man velger å konvertere, men på den andre siden så viser man til ett helt konkret eksempel på «det endelige gjennombruddet». Dette oppfattet jeg som uklart og var spent på om samme type retorikk ville være representativt for resten av dokumentet.

Ressursdokumentet beskriver kristendom ikke som en norsk tro, men en tro som er universell som derfor må ses i kontekst av menneskets kulturelle og geografiske bakgrunn.

¹⁰⁵ Anker, «Analyse i praksis», 2020

¹⁰⁶ Ims, Steinar, Stene, Endre, Høyland, Terje og Lunde, Andrea G, «Hvordan ta imot konvertitter», per 10. august 2020

¹⁰⁷ Ims, Steinar, Stene, Endre, Høyland, Terje og Lunde, Andrea G, «Hvordan ta imot konvertitter», s. 19

Som kristen kirke bør vi derfor være forsiktige med å være for mistenksomme og kritiske i møte med for eksempel en muslim som søker Jesus, men som framstår annerledes enn det vi forventer. Vi har ikke mulighet til å avgi noen fullstendig objektiv vurdering av en annens tro. Troen handler først og fremst om en relasjon til Gud, en relasjon vi ikke kan ha full innsikt i. Vår oppgave er å møte alle søkende med tillit og tålmodighet, undervisning og veiledning.¹⁰⁸

Dokumentet går også inn på kompleksiteten ved hvilke retningslinjer man bør følge i møte med en som ønsker å konvertere eller en konvertitt. Dette gjaldt spesielt i situasjoner hvor konvertitten er i en asylsøkerprosess. Det som fremkom som interessant og ikke minst bemerkelsesverdig, er hvordan den kristne kirke beskriver at de ikke kan gi en *fullstendig objektiv vurdering av en annens tro*, og at ens personlige kristne tro er *en relasjon vi ikke kan ha full innsikt i*. Dette står i kontrast til hva rapporten THF II hevder hvor *Det må foretas en konkret troverdighets vurdering av søkerens trosidentitet uten spekulative vurderinger av hvordan søkeren vil innrette seg etter forfølgelsesfaren ved retur. I denne vurderingen må uttalelser fra prester, pastorer, menighetsledere og menigheter vektlegges.¹⁰⁹*

Dette fremstår som en kontradiksjon og skiller seg ut da det i rapporten argumenteres for at presters vitnemål i større grad bør vektlegges mer da de er de mest kvalifiserte til å gjøre en troverdighets vurdering.

Flere steder i dokumentet var det setninger som ble gjentatt og eksempler på dette var at det finnes *mange former for konvertering, en konverteringsprosess er sammensatt av mange forhold*, eller at det *aldri bare er en årsak til konvertering*». Jeg kunne ikke finne noen konkrete eksempler i dokumentet eller andre beskrivelser over hvordan dette skulle forstås. Jeg tolket det derfor slik at man ikke skal stille seg kritisk eller undrende til andres forklaring rundt konvertering, siden det ikke finnes noe bestemt måte eller fasit på hva som

¹⁰⁸ Ims, Steinar, Stene, Endre, Høyland, Terje og Lunde, Andrea G, «Hvordan ta imot konvertitter», s.21

¹⁰⁹ noas.no, «Har kristne konvertitter fra Iran behov for beskyttelse?», per 15. november 2020» s. 75

er rett måte å konvertere på. Likevel så presenterer dokumentet en beskrivelse av den klassiske konverteringen.

Konvertering innebærer en reorientering av sjelen til en person, hennes/hans valg om å snu seg bort fra likegyldighet eller fra en tidligere form for fromhet, til en annen. En snuoperasjon som fordrer en bevissthet om et stort skifte, der det gamle var galt og det nye er riktig. Definisjonen dekker mange former for konvertering, men ikke alle. Tro blir beskrevet som noe som praktiseres ulikt, men likevel likeverdig og skal ikke måles opp mot hverandre.

Gjennomgående i dokumentet er hvordan tro er individuelt, og at man ikke skal forhåndsdomme konvertittens religionsforståelse og trosutøvelse, *da det kan praktiseres på mange forskjellige måter*. Det poengteres at det er viktig å vurdere oppriktigheten til konvertitten, men her var det heller ikke forklart noen fremgangsmåte eller metode for hvordan dette kunne gjøres.

En konvertitt tror at Bibelens budskap om veien til frelse er sann, og eneste vei til Gud. Imidlertid kan kristne vektlegge trosinnholdet ulikt og være uenige om enkelte lærepunkter. I et slikt felleskristent notat vil vi minne om at en konvertitts oppriktighet ikke bør avgjøres på det vi ser ulikt på.¹¹⁰

Videre er det i teksten beskrevet hva som er kriterier i den kristne tro. Disse kriteriene pekes ut som essensielle i en konverteringsprosess og fremstår som generelle for majoriteten av kristne. Dokumentet viser til at troen på den treenige Gud, handlinger som gudstjenester, møter, tilbedelse, sang, pilgrimsvandring, dåp, læresetninger og den nikenske trosbekjennelse, er felles for nesten alle kirkesamfunn. Videre er de ti bud og Bergprekenen til Jesus i Matteusevangeliet noe som er veiledende for rett oppførsel som en kristen.

For en konvertitt vil det være avgjørende å forstå og bli kjent med Bibelens innhold. Gud har åpenbart seg i historien, og denne frelseshistorien finner vi i Skriften. Det er framfor alt gjennom Bibelens budskap vi kan lære Gud å kjenne.¹¹¹

¹¹⁰ Ims, Steinar, Stene, Endre, Høyland, Terje og Lunde, Andrea G, «Hvordan ta imot konvertitter»

¹¹¹ Ims, Steinar, Stene, Endre, Høyland, Terje og Lunde, Andrea G, «Hvordan ta imot konvertitter»

Vi står sammen om de sentrale læresannhetene som kommer til uttrykk i den Nikenske og Apostoliske trosbekjennelse, og som en oppriktig konvertitt vil kunne slutte seg til.¹¹²

Her er det forklart at det som er felles for nesten alle kirkesamfunn er den nikenske trosbekjennelsen. Det kommer klart frem at dette er noe de fleste kristne har til felles og kjennskap til. Videre går dokumentet inn på at de ti bud og Bergprekenen til Jesus i Matteusevangeliet, er veiledende for rett oppførsel som en kristen, og at sentrale trekk ved kristen tro blir beskrevet som troen på den treenige Gud.

7.2.1 Oppsummering

Dokumentet viser til en mangfolds toleranse i religions forståelse og utøvelse, aksepterte fellestrekk, men ingen absolutte konkrete troverdighetskriterier. Ved å sammenligne de ulike analysene, oppfatter jeg det mer som at utlendingsforvaltningen og forfatterne av ressursdokumentet synes å trekke samme konklusjon, når det gjelder vurderingen av troverdighetskonseptet. Ingen av sidene poengterer tro som en målbar enhet, og dermed som et fenomen som vurderes ut ifra andre kriterier. Troverdighet vil da vurderes ut ifra objektive kriterier og subjektive kriterier, avhengig av hvem som gjør vurderingen. Dokumentets tilnærming til at konvertitten med sannsynlig har en annen forståelse av tro og at man ikke skal lage seg noen spesifikke meninger eller antagelser om konvertittens oppriktighet, er noe som går igjen i dokumentet. Utfordringene for de som tar imot konvertittene vil blant annet være at det er kulturforskjeller, geografiske forskjeller og språklige utfordringer som kan føre til misforståelser. Dokumentet legger likevel til grunn at det er flere ting som er felles for de fleste av kristen tro, og noe det vil være naturlig for en kristen konvertitt og ha kunnskap om.

8 Oppsummering

Denne oppgavens intensjon har vært å undersøke hvordan utlendingsforvaltningen vurderer troverdigheten til asylsøkende konvertitter fra Afghanistans og Iran. Jeg ønsket å få en klar oppfattelse av utlendingsforvaltningens begrepsforståelse av religion, og brukte blant annet teoriene til Henriksen og Smith til å forstå på hvordan religion og religiøse handlinger kan tolkes og oppleves ulikt. Ved hjelp av Henriksens og Smith sine teorier har jeg kunnet vise i hvilket lys utlendingsforvaltningen ser religion, og hvordan dette brukes for å vurdere

¹¹² Ims, Steinar, Stene, Endre, Høyland, Terje og Lunde, Andrea G, «Hvordan ta imot konvertitter»

genuiteten ved en konvertering. UDIs og UNEs veiledninger og praksisnotater var nyttige verktøy for å forstå hva som ble vektlagt i vurderingen, og hvordan dette ble begrunnet i ett beslutningsgrunnlag.

For å behandle spørsmålet om hvordan utlendingsforvaltningen vurderer troverdigheten til asylsøkende konvertertitter, vil jeg redegjøre for mine funn som vil kunne si noe om hva svarene kan bety videre.

Min problemstilling har vært delt inn i tre spørsmål. Jeg vil ta for meg hvert enkelt spørsmål og redegjøre for hva svarene mine antyder

1. Ettersom det er religiøsitet som skal forklares og defineres, hva slags begrep om religion ligger til grunn for utlendingsforvaltningens praksis?
2. Siden saksbehandlingsmetodikken til utlendingsforvaltningen er under kritikk, hvordan går utlendingsforvaltningen frem når troverdigheten ved konverteringer fra islam til kristendom skal vurderes?
3. Hvilke faktorer vektlegges i vurderingen av søkerens troverdighet, og hvordan gjøres vurderingen for å finne svar på hvorvidt konverteringen er troverdig?

I asylintervjuet legger **UDI** grunnlaget for å vurdere troverdighet. Dette grunnlaget er basert på fire kriterier: Ekstern motstrid, intern motstrid, manglende detaljert fremstilling og plausibilitet. **Ekstern motstrid** kan være at asylsøker sier noe UDI vet ikke stemmer opp mot ytre fakta. **Intern motstrid**, asylsøker motsier seg selv i løpet av prosessen, **manglende detaljert** framstilling der UDI mener det er rimelig å forvente, og **plausibilitet**, noe som er så lite plausibelt at det ikke blir troverdig. Spørsmålene er vinklet mot å få informasjon om søkers atferd og handlingsmønstre. Spørsmålene dreier seg primært om hvilke religiøse handlinger, refleksjoner og ytringer søker forklare seg om. Søkers svar sees opp imot informasjon fra søknaden, Landinfo og kristen praksis. Uttalelser fra prester og menigheter sees i sammenheng med dette og kan styrke troverdigheten til konverteringen. Mangelfulle og motstridende forklaringer kan svekke troverdigheten til konverteringen.

Ved en omgjøringsanmodning av vedtaket til UDI, vurderer UNE troverdigheten til konvertitten i revurderingen av vedtaket fattet av UDI. Her vektlegges den generelle troverdigheten til asylsøkeren i stor grad, og det er meget viktig for klagers troverdighet at de kan forklare og redegjøre for valget sitt om å konvertere. Fremstår klagers troverdighet som svekket, er det ofte på grunn av at feilaktig, motstridende, tilpassede og eller at mangelfulle opplysninger har blitt fremlagt. Mangelen på utvist troverdighet er ofte i stor grad avgjørende om omgjøringsanmodningen blir tatt til følge UNE.

Når det kommer til domstolen, så er UDIs og UNES beslutninger en del av **domstolens** generelle vurdering av troverdigheten til klager. Klagers forklaring ansees som troverdig i seg selv, så sant den ikke er beheftet med motsigelser, bygget ut eller innskrenket på en påfallende måte. Høyesterett anerkjenner utfordringen ved å måtte vurdere troverdigheten ved en konvertering, og om en persons indre tro og religiøse overbevisning er reell. Samtidig vises det forståelse for at konvertering er et livsendrende valg som hverken ser eller oppleves likt for alle. Høyesterett påpeker videre at utlendingsforvaltningen ikke kan se bort ifra at konvertering som grunnlag for asyl kan være strategisk motivert. Manglende medvirkning fra asylsøker til å opplyse saken, forklaringer som gradvis tilpasses, eller suppleres av nye forhold som tidligere ikke har vært nevnt, vil lett bidra til å svekke den generelle. Dette er spesielt i de tilfellene der forklaringen endres etter det faktum at grunnlaget som først ble påberopt, har vist seg å ikke føre frem.

I THF II kritiseres fokuset utlendingsforvaltningen har på atferd og handlingsmønstre, og det påpekes at prester i liten grad blir involvert i troverdighetsvurderingen til utlendingsforvaltningen. Forfatterne av rapporten etterlyser en konkret troverdighetsvurdering av søkers trosidentitet. Det blir argumentert for at presters vitnemål i større grad bør vektlegges, da de er de mest kvalifiserte til å gjøre en troverdighets vurdering. Kriteriene som legges til grunn for vurderingskraften er religiøsfaglig bakgrunn og kompetanse, kjennskap til konverteringsprosessen, da de i mange tilfeller har fulgt asylsøkere over tid og vært vitne til deres trosvandring .

Ressursdokumentet – Hvordan ta imot en konvertitt? Dissonansen mellom utlendingsforvaltningen og det norske kirkesamfunnet kom tydelig frem i gjennomgangen av utlendingsforvaltningens materiale når sammenlignet med rapporten Tro, håp og forfølgelse II. Kritikken var rettet mot den manglende inkluderingen av prester i en

troverdighetsvurdering, og fokuset utlendingsforvaltningen la på konvertittens atferd og handlingsmønster fremfor deres personlige tro. I gjennomgangen av ressursdokumentet var det flere kontraster og kontradiksjoner sett opp imot budskapet formidlet i rapporten THF II. Ressursdokumentet peker flere steder på hva som er kriterier i den kristne tro og hva som fremstår som generell kunnskap for de fleste kristne. Den poengterer bredden og mangfoldet i konverteringsprosessen, men viser ikke til noen konkrete kriterier for troverdighetsvurdering av konvertitter, utover deltagelse i felles ritualer. I undersøkelsen av hvordan det norske kirkesamfunnet beskriver kristendom og deres forståelse av konvertering i konteksten av en konvertering som grunnlag for asyl, går mine funn langt i å antyde at det ikke er enighet i den norske kirke rundt hva som er de mest sentrale trekkene ved kristen tro. Konvertering har så mange potensielle variabler at det er nærmest umulig å konkretisere om ens indre tro og overbevisning er troverdig. UDI har i sine praksisnotater og veiledninger landet på en vurderingspraksis som tar utgangspunkt i at synlig og målbare handlinger og atferdsmønstre er noe man kan stille spørsmål om, forklare, og redegjøre for. For at UDI og UNE skal kunne gi de som anfører konvertering som asylgrunnlag en objektiv og likeverdig behandling, må de kunne ta stilling til noe som er målbart. Ressursdokumentet gir inntrykk av å ha samme vektlegging på religiøse handlinger og vektlegger hvordan tro kan praktiseres på mange forskjellige måter. Dokumentet har tydelig fokus på viktigheten ved religiøse handlinger og at man har kjennskap til den niksenske trosbekjennelsen, de ti bud og Bergprekenen til Jesus i Matteusevangeliet. Dette blir fremhevet som grunnleggende kunnskap ved en konvertering og den kristne tro.

Hva slags begrep om religion ligger til grunn for utlendingsforvaltningens praksis?

Hverken UDI og UNE hadde noe klar definisjon på hva religion er. Det henvises ikke til noe konkret definisjon, men fokuserer heller på om asylsøkeren har en velbegrunnet frykt for å bli forfulgt i hjemlandet sitt. Undersøkelsen har derimot vist at det i omfattende grad fokuseres på hvilken religiøs forståelse, kunnskap og atferd søker besitter, og i hvilken grad dette blir redegjort for. Det blir videre satt spørsmålstejn ved troverdigheten av konverteringen hvis søker mangler kunnskap om kristendom, ikke kan forklare seg om sine religiøse handlinger og atferd, motsigelser i sin forklaring, og manglende bidrag til å fremskaffe dokumentasjon på identitet og lignende.

UDI og UNE - Gjennomgangen av UDI og UNE sine retningslinjer og veiledninger viser ikke til en klar definisjon av religiøsitet som ligger til grunn, men heller et sett av handlingsmønster og bakgrunnskunnskap som skal til for å styrke oppfattelsen av en troverdig konvertering. Spørsmålet blir da hva UDI og UNE vurderer til å være troverdig når konvertitten skal bevise at konverteringen er reell?

Det å måtte bevise for utlendingsforvaltningen og eventuelt domstolen at man er kristen er både utfordrende for den som bevisbyrden ligger hos, og for de som skal ta stilling til bevisene. Høyesteretts dom HR-2021-1209-A avklarer langt på vei at medvirkning og forklaringen fra klager må fremstå som troverdig, og at den generelle troverdigheten vurderes i lys av gradvis tilpasning eller endring av forklaringer. Dommen fastslår at representanter fra det norske kirkesamfunnet sitt vitnemål ikke skal ha betydeligere vekt enn andre vitnemål og anerkjenner kompleksiteten i konverteringsløpet, og har med det etter min mening underbygget utlendingsforvaltningens objektive praksis.

Når jeg **intervjuet** av informanten, kom det frem at UDI hadde gått vekk fra å vektlegge asylsøkerens besittelse av faktabasert informasjon, og hadde vendt fokuset mer mot hvilket utgangspunkt asylsøkeren har til å forklare seg. UDI har i sine veiledninger, som intervjuere av asylsøkere skal være bevist på, flere punkter som belyser det faktum at forhold som geografisk bakgrunn, manglende utdanning, alder, mistillit mot myndigheter og lignende, er elementer som kan gjøre kommunikasjonen vanskelig. Dette åpner også opp for at misforståelser mellom intervjueren og asylsøkeren kan oppstå på bakgrunn av kommunikasjonsutfordringer og generelle kulturelle forskjeller. Informanten gikk deretter inn hvordan bruk av tolker i intervjuet ofte gjorde situasjonen mer utfordrende. Tolkene som ble brukt under intervjuet, klarte ikke alltid å oversette den riktige begrepsbruken som søkeren brukte i forklaringen om sin konvertering. Det er helt klart at bruk av tolker tilfører et ekstra element av usikkerhet, noe jeg kan anta også vil være et element når UNE skal behandle omgjøringsanmodninger med bruk av tolk.

I analysen av **vedtakene** i UNE sin praksisbase, så fant jeg at det var fokuset på mangler, usannsynligheter, motstridende forklaringer som i størst grad var det som var avgjørende ved vedtak som ikke resulterte i opphold, og ikke nødvendigvis hvor godt man forklarte seg

om sin personlige tro. Dette bygger videre opp rundt oppfattelsen av en objektiv orientering i praksisen.

I rapporten **THF II** kommer det sterkt frem at utlendingsforvaltningen ikke gjør en god nok jobb i å ivareta iranske konvertitters rett på beskyttelse. Forfatterne mener at det er feil å fokusere på atferd og handlingsmønstre. Argumentasjonen er at det er umulig for konvertitten å vite «hva som skjer i morgon», og er uenig i at dette kan forutses basert på tidligere eller nåværende atferd. Rapporten argumenterer for at hovedfokuset burde legges på søkers indre tro og overbevisning, og er i den forbindelse også kritisk til UDI og UNEs spede bruk av kirkens faglige kompetanse og innsikt i saker omhandlende konvertitter.

*Vi er av den oppfatning av mulighetene for å avdekke om konverteringen er reell vanskelig kan bli bedre enn nettopp i en lokalmenighet hvor deltagelse og tro, og veien fram mot dåp, dels dreier seg om kunnskapsformidling, med den lokale prest eller pastor eller kirkelige medarbeider som hovedansvarlig, og dels om deltakelse i offentlig gudstjenesteliv og annen virksomhet i menigheten*¹¹³

Teori - Sett opp mot teoriene til Henriksen og Smith så er det nettopp religiøse handlinger og atferd som definerer religion. Henriksen argumenterer for at uten tro så er det ikke noe særlig mening med handlingene, og troen er det som binder det hele sammen¹¹⁴. Kong og Woods derimot, argumenterer for at det ikke nødvendigvis er den religiøse overbevisningen som er hovedgrunnen for ønsket om konvertere, men det felleskapet en kristen gruppe kan tilby som tiltrekker.¹¹⁵ Ved at mesteparten av fokuset vies til hvilket skifte i konvertittens indre tro og overbevisning som har ført til ønsket om å konvertere, så er det rimelig å anta at det er handlingsmønsteret og atferden dette skiftet har ført til. UDI og UNE er ute etter å få informasjon om. Konkretiseringen av dette skifte vil gi UDI og UNE den objektive informasjonen til å kunne gjøre en vurdering. Når det kommer til hvordan man skal definere religion og hva grunnen kan være for å konvertere, ser jeg at det burde være rom for utlendingsforvaltningen å kunne utvide perspektivet om at ønsket om å konvertere kan ha flere årsaker. At UDI og UNE sin praksis er tydelig objektivt orientert og forholder seg primært til målbare størrelser i sine vurderinger, betyr ikke at ikke målbare størrelser som

¹¹³ noas.no, «Har kristne konvertitter fra Iran behov for beskyttelse?» per 15. november 2020» s.73

¹¹⁴ Henriksen, *Christianity as distinct practices* (2019) s. 1-2

¹¹⁵ Kong and Woods, *Handbook of leaving religion* (2020) s. 268

indre tro ikke vurderes. Ikke målbare størrelser synes å vektlegges i mindre grad, da vurderingen av dette krever en subjektiv tilnærming mindre forenlig med forvaltningens rolle som offentlig instans. Jeg vil dermed argumentere for at indre tro og overbevisning ikke er en ledende del av UDI eller UNE sin begrepsforståelse av religion, nettopp fordi det ikke er spørsmål som gir materiale til en objektiv vurdering. Hovedvekten av spørsmålene til UDI og UNE er knyttet til tidligere, nåværende og sannsynlig fremtidig atferd, og objektivt sett kjernen til vurderingen om det er trygt for søker å returnere til hjemlandet.

Når man ser på rapportens sin argumentasjon så er den i strid med Smith og Henriksen sine teorier, og for så vidt Kong og Woods sin beskrivelse av hvorfor man skulle ønske å konvertere. Kong og Woods mener at ved konverteringer, er det ofte det sosiale felleskapet ved en religiøs gruppe som veier tyngst i menneskets behov for tilhørighet, mens både Henriksen og Smith vektlegger de religiøse handlingene som det viktigste.¹¹⁶

At det norske kirkesamfunnet kommer inn med mye tyngde i diskusjonen om utlendingsforvaltningens sin vurdering av konvertitters troverdighet er åpenbart riktig fremgangsmetode. Det norske kirkesamfunnets spesifikke posisjon i religiøse spørsmål gir argumentasjonen validitet, men ikke nødvendigvis et carte blanche i diskusjonen. Forfatterne sin retorikk i THF II har vært svært fokusert på manglende vektning av religiøse støttepersoners vitneprov i de enkelte konvertittsakene, der det hevdes at representantene for det norske kirkesamfunnet er sterkest kvalifiserte til å uttale seg om troverdigheten ved en konvertering. THF II poengterer behovet for en konkret troverdighetsvurdering av søkerens trosidentitet, men fremlegger ingen målbare vurderingskriterier.

Ressursdokumentet –Hvordan ta imot konvertitter? utdyper problematikken med å fremlegge målbare vurderingskriterier for troverdig konvertering. Dokumentet fremhever mangfoldigheten og subjektiviteten i konverteringsprosessen, at tro ikke er en målbar enhet, men må vurderes ut ifra andre kriterier, og at det finnes konkrete kunnskapsmessige og handlingsorienterte fellestrekk ved de fleste kristne. Ressursdokumentet kan således oppfattes å posisjonere seg mellom utlendingsforvaltningens sterkt objektive tilnærming og THF II sin vektlegging av subjektiv vurdering.

¹¹⁶ Enstedt, Larsson and Mantsinen *Handbook of leaving religion* (Brill, Leiden Boston, 2020) s. 268

Konvertering har så mange potensielle variabler, at det er nærmest umulig å konkretiseres at ens indre tro og overbevisning er troverdig uten å ha noen knagger å henge det på. Jeg mener at det må åpnes for å anerkjenne at det kan være flere gode grunner til å ville konvertere. UDI og UNE kan være tjent med å ha ett bredere spekter av årsaker til at noen ville ønske å endre sin trosretning, da det kan virke som utlendingsforvaltningen er noe låst på de årsakene de mener er troverdige grunner for å konvertere.

9 Konklusjon

Å ville konvertere fra religionen man er født inn i til en religion man velger, fordi levestet og verdiene synes mer kompatibelt med en selv, trenger ikke nødvendigvis å ha noe med religiøs overbevisning å gjøre. Et rent frafall fra religion virker som en mer radikal endring enn å konvertere for en person som er oppdratt i ett religiøst samfunn hvor religion, hverdag, identitet og religiøsitet er sammenflettet. Dette er følgelig ikke noe som gjelder for alle, men ett poeng som jeg mener er valid og derfor ikke bør ses bort ifra i diskusjonen om troverdigheten ved en konvertering. Det å være født inn i en religion gjør det kanskje vanskelig å forestille seg et liv uten religion. Det er ikke unaturlig at man ønsker seg til en religion mer tilpasset seg og sine verdier, sitt livssyn, og av den grunn ønsker å konvertere fordi man ønsker felleskapet akkurat den religion har å tilby. Dette henger sammen med hvordan man kan vurdere og se religion fra ulike perspektiver. Det er ikke bare en måte å forstå kristendom, det er flere. Det er ikke bare en grunn til å ville konvertere, det er mange. Finnes det bare en fasit, besitter utlendingsforvaltningen den? Hva med de som konverterer fordi de ikke nødvendigvis helt forstår distinksjonen, men liker følelsen og det felleskapet en annen religion kan gi? Sikkerhet, trygge rammeverk, frihet, andre verdier, felleskap med andre som har samme tanker og følelser rundt hvordan man bør være og behandle andre, er alle gode grunner til å ville konvertere. Men holder det at man ønsker å konvertere til kristendom fordi man ser at kristendom i Norge blir praktisert annerledes enn islam, og derfor mer tilpasset ens eget verdisyn?

Skal man søke asyl i Norge og anføre konvertering til kristendom som asylgrunnlag, så må man ha gjort seg refleksjoner om hvorfor man har ønsket å konvertere og samtidig ha et visst kunnskapsgrunnlag om religionen man har valgt å konvertere til. Mine funn tyder på at forvaltningens fremgangsmetode samsvarer med hvordan Henriksens og Smith definerer religion. Det er basert på den konverterte asylsøkerens religiøse handlinger og atferd, og

hvordan personene kan redegjøre og forklare seg rundt dette noenlunde sannsynlig og troverdig for utlendingsforvaltningen-

Utlendingsforvaltningens rolle i samfunnet krever en objektiv vurdering av sakene de behandler, og det norske kirkesamfunnet er tuftet på den subjektive troens uangripelighet. Dette medfører nødvendigvis en viss dissonans mellom aktørene i oppfatningen av en persons konverteringsgenuinitet. De ledende kriteriene vil således ikke samstemme i de individuelle vurderingene til de to aktørene, og en viss uenighet vil være uunngåelig. Aktørene er tjent med å finne felles grunn og ledende vurderingsprinsipper slik at asylsøkende konvertitter får en tilstrekkelig og rettferdig vurdering av ektheten i en persons uttalte konvertering.

Litteratur

Anker, Trine, *Analyse i praksis*, Oslo, Cappelen Damm AS, 2020

Braun, Virginia and Clarke, Victoria (2006) Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3 (2). pp. 77-101. ISSN 1478-0887 Hentet fra:
<http://dx.doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>

Bryman, Alan *social research methods*, (4th edition), Oxford university press, 2012

easo.europa.eu, “*European asylum support office, Country guidance*”, per 12.mai 2020, Hentet fra:
<https://www.easo.europa.eu/country-guidance>

Enstedt, Daniel, Larsson, Göran and Mantsinen, Teemu T. «Brill Handbooks on Contemporary Religion. Handbook of leaving religion.» Volume 18, Brill, Leiden Boston, 2020. Hentet fra:
https://library.oapen.org/bitstream/handle/20.500.12657/43466/external_content.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Henriksen, Jan - Olav *Christianity as distinct practices*, T&T CLARK, Bloomsbury Publishing Pic, 2019

Ims, Steinar, Stene, Endre, Høyland, Terje og Lunde, Andrea G, «Hvordan ta imot konvertitter». Hentet fra: <https://kristenkonvertitt.no/>

Kvale, S., & Brinkmann, S. *Det kvalitative forskningsintervju* (3. utg.). Oslo: Gyldendal akademisk, 2015

landinfo.no «*Temanotat Afghanistan*», per 20. januar 2021. «Situasjonen for kristne konvertitter». Frigitt 9. oktober 2020. Hentet fra:
<https://landinfo.no/wp-content/uploads/2020/10/Temanotat-Afghanistan-Kristne-konvertitter-09102020.pdf>

Miller, E.D Religion: What It Is, How It Works, and Why It Matters, by Christian Smith, *Sociology of Religion*, Volume 79, Issue 4, Winter 2018, s. 523–524. Hentet fra
<https://doi.org/10.1093/socrel/sry035>

noas.no, «*Har kristne konvertitter fra Iran behov for beskyttelse?: Tro, håp og forfølgelse II, per 15. november 2020*». Frigitt 7. september 2017. Hentet fra:

<https://www.noas.no/wp-content/uploads/2017/07/Tro-haap-og-forfolgelse-II.pdf>

opendoors.no «*Livet som kristen i Afghanistan*» per 2. mars 2019. Hentet fra

<https://www.opendoors.no/nyheter/livet-som-kristen-i-afghanistan>,

Smith, Christian *Religion: What It Is, How It Works, and Why It Matters*, Princeton University Press 2017

udi.no, «*skal søke beskyttelse i Norge.*» per 3. mars 2020, Hentet fra

<https://www.udi.no/skal-soke/beskyttelse/beskyttelse-i-norge/?c=afg>

udi.no, «*Huskeliste for kvalitet i saksbehandlingen*», per 7. mai 2020. Hentet fra

<https://www.udiregelverk.no/rettskilder/udi-retningslinjer/udi-2006-026/> (Dokumentet er ikke

lenger tilgjengelig. Arkivert fra udiregelverk med saksnummer 21/17051-1)

udi.no, «*Konvertering som grunnlag for beskyttelse*» *Er konverteringen reell*» Frigitt 4. desember

2020 Hentet fra: <https://www.udiregelverk.no/rettskilder/udi-retningslinjer>

une.no, «*søk i praksisbasen*», per 15. september 2019. Hentet fra:

<https://www.une.no/kildesamling/praksisbase-landingsside/sok-praksisbasen/?includeArchived=true&q=&ct=5760&na=5764&df=&re=5779&ke=5915&fy=&fm=&ty=&tm=&sort=rel>

Une.no «*Behandling og avgjørelse av saker i nemdmøte*», per 3. juli 2020. Hentet fra:

<https://www.une.no/globalassets/kildesamling/ir/ir-04.pdf>

une.no, «*Praksisnotat-forfølgelse på grunnlag av religion*», per 14. september 2020», frigitt 14.

september 2020. Hentet fra:

<https://www.une.no/kildesamling/praksisnotater/forfolgelse-pa-grunnlag-av-religion/>

une.no «*Uenig i UNEs vedtak?*», per 4. juni 2019. Hentet fra:

<https://www.une.no/saken-din/omgjoringsanmodning/>

vl.no «Det er uetisk å kun endre ordningen for konvertitter», per 1. august 2020. Hentet fra:

<https://www.vl.no/meninger/verdidebatt/2020/07/10/det-er-uetisk-a-kun-endre-ordningen-for-konvertitter/>

VEDLEGG

Vedlegg 1, Intervjuguide

Vedlegg 2, Transkribering – Intervju

Vedlegg 3, NSD – godkjennelse

Vedlegg 4, NSD - informasjonskriv

Vedlegg 1 – Intervjugide

Intervju spørsmål: Konvertitter fra Afghanistan og Iran

1. I hvilken grad bør kjennskap og kunnskap til tekster, prinsipper, retninger eller praksis innenfor den kristne tro, kunne forventes av de som anfører å ha konvertert til kristendom som grunnlag for asyl?
2. Hvis det fremgår at søker har mottatt og eller deltatt i noe form for undervisning, veiledning eller opplæring om den kristne tro, hvilket kunnskapsnivå bør man kunne forvente at søker har?
3. Fremleggelse av dokumentasjon og vitnemål fra prester og andre støttespillere blir ofte inkludert som bevisbyrde fra klager når saken skal avgjøres av nemden i UNE. Hvilken vekt bør dokumentasjonen og/eller vitnesbyrd tillegges hvis klager tidligere har gitt uriktige, manglende, eller motstridene opplysninger, som sår tvil om klagers troverdighet?
4. Bør risikoen av retur til hjemlandet tas med i vurderingen når man vurderer innvilgelse av asyl? Hvis ja, kan du forklare hvorfor?
5. Det at klager kan forklare hvilke tanker og refleksjoner han eller hun har gjort seg ved konvertere til kristendom, samt de alvorlige konsekvensene det vil ha for en afghansk søker, er ofte utslagsgivende når troverdigheten av en konvertering er til vurdering. Er det elementer som burde tillegges mere vekt? Hvis så, hvilke da?

6. 2019 ble det i Borgarting lagmannsrett avsagt en dom hvor det i domsslutningen ble skrevet at oppsøking av en hjemmekirke i Iran er nok grunn til å frykte forfølgelse. UNE sin policy er å vektlegge utadrettet kristen aktivitet, misjonering, samt det å inneha lederrolle som mer risikabelt enn å oppsøke en hjemmekirke og kun ha en deltagende rolle. Hvilke refleksjoner har du og/eller mellom kirkelig råd gjort med hensyn til at UNE velger å ikke følge samme praksis som Borgarting lagmannsrett?

7. Aslak Vardun fra Landinfo anslår at det er mellom 3 og 400 000 kristne konvertitter i Iran. Risikoen for å bli arrestert av myndighetene i Iran fremstår som liten, vurdert opp mot anslaget arrestasjoner av kristne konvertitter. Hvis faren for forfølgelse er tilstede ved å kun oppsøke en hjemmekirke, hvor bør terskelen legges for å kunne begrunne ett avslag?

8. I 2017 ble rapporten Tro, Håp og Forfølgelse II, skrevet av blant annet NOAS og Den norske kirke, publisert. Rapporten beskriver i kritiske termer ulike aspekter av UNE sin saksbehandling av kristne konvertitter fra Iran. Har rapporten i din og/eller mellom kirkelig råd sin mening ført til endringer i måten UNE vurderer og saksbehandler konvertittsakene? Hvis svaret er ja, kan du utdype?

Vedlegg 2 – Transkribering

Student: Er du klar? Da begynner vi på spørsmålet 1: religion er et veldig bredt begrep hvor individuelle tolkninger og perspektiver ikke er uvanlig Hva er det UDI legger i begrepet religion?

Objekt: Vi har ikke noe definisjon vi bruker, vi snakker ikke så mye om religionsbegrepet som sådan, stort sett når vi snakker om religion i forhold til konvertering så er det fra Islam og til kristendom eller til ateisme eller til Baha'i eller Zoroastrisme, dette er jo kjente livssynsretninger som gjør at når du spør sånn så tenker jeg at vi kanskje ikke trenger noe tydelig religionsdefinisjon, fordi det er kjente størrelser, og flyktningkonvensjonen har jo forfølgelse på bakgrunn av religion nevnt, og religion i en sånn sammenheng, nå er vi over i jussen, er ett vidt begrep som og omfattes av ateisme, så religionsbegrep vårt er vel kanskje sånn likestilt med livssyn, altså veldig åpent.

Student: Hvilke elementer er det UDI vurderer som grunnleggende ved praktisering av religion?

Objekt: Ja nå kom jeg på at vi for en del år siden intervjuet jesidier fra Nord -Irak, og da var det mye snakk om hvite t-skjorter, jord i lomma, og spise salater, det følte veldig eksotisk. I kristendommen er alle veldig opptatt av dåp, så er vi litt opptatt av og markering av jul og påske, bønn, også er det bibelen da, vil jeg si at vi er opptatt av.

Student: Er det riktig å si at det at søkeren er blitt døpt, vektlegges?

Objekt: Ja vi tenker at det er en viktig handling for konvertitter.

Student: Tas det stilling til hvor mye opplæring søker har vært igjennom i forkant av å bli døpt og kunnskapen søker da burde ha knyttet opp til opplæringen?

Objekt: ja det tenker vi nok er relevant fordi det er ikke noe entydig sammenheng mellom dåp og reell konvertering eller ikke, du kan i og for seg være døpt uten å ha konvertert i ditt hjerte og du kan jo ha konvertert uten å være døpt, så hvis det har gått veldig fort med denne dåpen sånn fra en dag til en annen så er nok ikke selve dokumentet, dåpsattesten et særlig sterkt indisium på at de virkelig har konvertert, i motsetning til at det har tatt lang tid, har

forberedt seg og tatt kurs og sånne ting, og mange har det, det vil veiere sterkere i vurderingen om de er reelle konvertitter eller ikke.

Student: Hvor mye fokus er det på at søker skal besitte faktabasert informasjon når det gjelder kristne høytider og viktige hendelser i bibelen?

Objekt: Jeg har vel inntrykket av at man med tiden har gått bort fra veldig faktapreget utspørring av folk hvor vi tenker at de besitter svarene med to streker under. Noen ting har man svart med to streker under, men kristendommen er veldig stor tradisjon så det er jo veldig mye variasjon og konvertitter er jo ofte ikke dypt inn i noen tradisjon eller kanskje søkt seg fram til selv og googlet seg fram til noe, så vi kan ikke helt forvente at det de produserer av kunnskap er noe man finner i et leksikon. Og så er det viktig å tenke på at det er mange av oss som jobber med disse sakene som ikke er kristne selv også tenker vi at vi kan en del om det fordi vi har tilhold eller har vokst opp i en kristen kultur og det gir oss en del knagger, men vi er og preget av vårt samfunn og den tiden vi lever i, så jeg tenker at man skal være forsiktig med å være streng der da, og tolking er ofte litt problematisk, Og tolking er ofte litt problematisk, å snakke med iranere om bibelen og nye testamente er ofte, begrepsbegrepen er ofte upresis, de bruker begreper som kan vise til de fire evangeliene eller til helheten, det er ikke klart og kanskje de ikke vet helt selv og kanskje tolkene ikke vet det . Det kan være mye uklarheter rundt sånne basisbegreper, så det er vanskelig å være streng på sånne begreper. Som følge av allmenn intervju teori, så baserer vi oss på de vi snakker med sitt utgangspunkt, og så er det presisert i retningslinjene våre. Men det er egentlig ikke spesifikt for intervju av konvertitter, det gjelder jo alle saker at man skal se hvem man snakker med.

Student: Hvilke faktorer spiller inn en skal vurdere troverdigheten til en konvertitt?

Troverdighetsvurderinger et eget tema som er ganske stort. Så er vi jo pålagt å være velvillige og legge til grunn det folk forteller oss, med mindre vi har grunn til å mene noe annet. Det er fire kriterier som vi bruker for å vurdere troverdighet. Ekstern motstrid, asylsøker sier noe livet ikke stemmer opp mot ytre fakta. Intern motstrid, det at han eller hun motsier seg selv i løpet av prosessen, manglende detaljert framstilling der vi mener det er rimelig å forvente, og så er det siste punktet plausibilitet, som er absolutt vanskeligst å vurdere som er så lite plausibelt at det ikke blir troverdig. Men disse kriteriene kommer ofte frem når vi vurderer asylsøkere som har konvertert, og en del av dem får avslag på troverdighet knyttet til motstrid, f.eks. hvis det er ett ektepar som har såpass store forskjeller i sin presentasjon av det som er

samme hendelsesforløp, at vi tenker at det ikke er tilstrekkelig sannsynlig, eller noen ..jeg husker at det var en iransk konvertitt som sa at en viktig læresetning i kristendommen er « rett handling, rett tale og rett tanke», det er sånn setning fra Zoroastrisme, som er veldig kjent i Iran, så der er det ytre motstrid, argumenterte vi nok med, for da viste hun til en annen religion enn den hun hadde konvertert til. Ja så.. så de fire er på en måte hovedfaktorene, når vi vurderer troverdighet. Hvis det ikke er motstrid, så vil det jo bli en vurdering om vi syns de kan gi en forklaring som er detaljert nok, og utfyllende nok, om det vi tenker er rimelig å forvente, og det knytter seg til vurderinger av hva er det mennesker husker, og vi husker gjerne ting bedre hvis det har skjedd nærmere i tid, og hvis det har gjort inntrykk på oss emosjonelt, så vil det som regel feste seg på minnet, med mindre det er så sterkt at det har blitt ett traume for da kan man jo få hukommelsestap eller forstyrrelser. Plausibilitet er jo av og til inn i bildet det, når folk sier det at de er misjonert ute i det åpne rom i Iran for eksempel, det er i utgangspunktet litt lite plausibelt fordi alle vet at det er veldig sensitivt og problematisk så da må de ha en veldig sterk forklaring rundt det da.

Student: Fakta sjekker dere uttalelser som det eksempelet du nevnte nå, eller er det basert på generell kunnskap og sannsynlighet? Objekt: Plausibilitet bør man jo gjøre vurdering av opp mot fakta. Plausibilitetsvurdering er jo egentlig en motstridsvurdering, men den er litt mindre «fast i fisken», det er ikke så harde fakta. Det hender at folk sier at jeg ble konvertitt og jeg snakket høyt om dette i familien, og så er svigerbroren min ansatt hos myndighetene og han har gitt meg problemer. Da vil vi tenke, hvis du vet at svigerbroren din jobber i etterretningen i Iran, vil du da snakke høyt i familien din om at du har konvertert, i utgangspunktet lite sannsynlig. Landinfo har skrevet mye om konvertering i Iran og det bruker vi. De har produsert langt over gjennomsnittet på det temaet der, og der er fordi det er vanskelig, og fordi det er en del asylsøkere og fordi de er ressurssterke. Forvaltningen får kraftig motbør og da må vi skjerpe oss.

Student: Bruker dere kilder fra andre land som har lignende føringer på konvertittsaker som Norge?

Objekt: Ja, vi er ikke bundet av landinfo, vi kan bruke det som vi vil. Og i mange saker bruker vi andre ting enn landinfo, det er fordi det er mange ting Landinfo ikke dekker, eller kanskje dansk forvaltning har skrevet bedre om det, eller mer om det. Men akkurat det der med konvertering, der syns jeg landinfo har skrevet mye og bra, og hvis jeg kan finne det så kan

landinfo finne det, så på akkurat det temaet her så bruker jeg ikke noe annet enn Landinfo, eller, jeg har jo lurt litt på hvor sikkert det landinfo kommer frem til skal være, så har jeg sjekket litt for meg selv, men jeg synes at jeg får landinfo bekreftet altså.

Student: Når UDI vurderer potensialet for at en konvertitt kan risikere forfølgelse, har UDI noen fremgangsmåter som brukes for å skille trakassering fra forfølgelse?

Objekt: Vi skiller mellom på den ene siden forfølgelse, og det vi på den andre siden ofte kaller trakassering og diskriminering. Det er ikke noe, man kan ikke regne ut om det faller ned på den eller andre siden av skillelinjen. Det er jo noen gråsoner der, og vi skriver ofte at «sånn» og «sånn» reaksjoner er av en type art og omfang som gjør at vi ikke kaller det for forfølgelse men trakassering. Men vi er litt ute og går i myra der noen ganger, fordi det er ikke helt åpenbart om det er det ene eller andre. Men det som er klart er at trakassering er jo mindre alvorlig en forfølgelse, og det er jo noe rettspraksis på det nasjonalt og internasjonalt man viser til, så ofte er det greit, men det er jo sånn midtssikte der hvor disse begrepene møtes som er vanskelig. Hvis noen blir kalt inn til avhør av politiet ganske ofte så vil det ofte være trakassering og diskriminering, og hvis de mister bilen fordi myndighetene bare tar den, så vil kanskje fortsatt være trakassering. Men hvis de blir fiket til hver gang de er i avhør, da vil det fort brikke over til å bli forfølgelse. For når det er fysiske overgrep eller kanskje troverdige fysiske trusler, så vil man fort være over i forfølgelse.

Student: Hvis en konvertitt over tid gjentatte ganger blir tatt inn til avhør og mister kontroll over sin egen hverdag grunnet myndighetenes inngrep i konvertittens liv, vurderes det fortsatt som trakassering?

Objekt: Hvis det skjer mange nok ganger, så vil det vurderes annerledes, enn hvis det er en gang, absolutt. Men det har også noe å gjøre med hvor inngripende det er i personens liv og hvor belastende vi kan tenke at det er. Det kan ha med alder å gjøre, med kjønn å gjøre, med overgrepshistorikk til myndighetene, sånne ting. Men ofte vanskelig de vurderingene der.

Student: Å vurdere troverdigheten til en konvertitt vil forståelig nok være utfordrende da ulikheter i kultur, språk og bakgrunn spiller inn. Har du noen flere punkter du kan tenkte deg å tilføye utover UDI sine egne retningslinjer? Objekt:

Tolkene kunne kanskje vært litt skarpere på begreper synes jeg, ofte de er litt for dårlige rett og slett i kristendomsrelaterte begreper. Det å være konvertitt er jo kanskje å tre inn i egen

liten kultur det og som er veldig variert, vi kunne kanskje ha vist litt mer rundt psykologien i det her. Vi har fått mye innspill fra religiøse organisasjoner, så vi har fått en del på det.

Student: UDI og UNE er to forvaltningsmyndigheter innad samme etat. Hvordan vil UDI kunne beskrive kommunikasjonen med UNE i saker som omhandler kristne konvertitter fra Iran og Afghanistan?

Objekt: Ikke så mye kommunikasjon der. Vi sender jo klagesaker til UNE, så det er jo en form for kommunikasjon. Hvis de omgjør, så får vi vite om det og da skal vi jo vurdere om det skal gjøre noe med vår praksis og fremtidig vurderinger. Det er litt avhengig av hva slags type UNE avgjørelse det er. Hvis det er en ansatt som har gjort alt alene, så er det litt mindre vekt enn hvis det er i nemd, og så er det forskjell på hvis en nemd har kommet til ett utfall hvor alle er enige så er det sterkere enn hvis det er med dissens osv. UDI og UNE har vært sammen på disse høynivå møtene som har vært årlig noen år nå. To siste årene er det vel UNE som arrangert det. Og da sitter vi rundt samme bord med disse livssynsorganisasjonene. Og under lanseringen av begge disse Noas rapportene så har både UNE og UDI vært tilstede og fulgt med på det. Det er ikke noe løpende kommunikasjon om disse sakene.

Student: Er det noe kommunikasjon på ett faglig plan rundt hvordan UDI og UNE saksbehandler disse sakene? Likheter, ulikheter osv.?

Objekt: Begge bruker Landinfo, så vi har felles faktabase/kunnskapsbase. UNE har skrevet noen bakgrunnsnotater om vurderinger i konvertittsaker, og det har vi lest.

Student: Får UDI i felleskap med UNE noen føringer fra Justisdepartementet som omhandler konvertitter?

Objekt: Nei, det kan jeg ikke komme på. Departementet sender oss av og til føringer og instruksjer, men på religion kan jeg ikke huske noe. Departementet kan jo instruere UDI, men usikker på i hvilken grad de kan instruere UNE. UNE er jo en slags domstollignende organ, selv om de åpenbart ikke er det. Men det er nok svakere enn UDI.

Student: Hvordan vil eventuelle forskjeller i vurderingskriteriene til UDI og UNE kunne beskrives i forhold til deres spesifikke mandater?

Objekt: Vis så har vært tilfelle så skal jo UDI rette seg etter UNE over tid, ikke alle detaljer, men i større trekk. Vis vi ser gang på gang at UNE omgjør vedtakene våre uten at det er ny

informasjon, så skal vi justere oss etter det, noe vi med jevne mellomrom gjør. Men i konvertittsaker så tror jeg UNE og UDI sitt syn er på linje. Men sakene forandrer ofte litt karakter før de blir behandlet i UNE, for da har disse asylsøkerne vært i Norge noen år og vært aktive i en eller annen menighet, det gjør at UNE må gjøre vurderinger at ting som UDI ikke har vurdert.

I 2017 ble rapporten Tro, Håp og Forfølgelse II, skrevet av blant annet NOAS og Den norske kirke, publisert. Rapporten beskriver ulike aspekter ved saksbehandlingen av kristne konvertitter som er ment å være kritikkverdig. Hvordan vil UDI kunne beskrive at mottakelsen av rapporten har vært?

Objekt: Det var absolutt noe som ble lagt merke til. Vi var mange fra UDI som var på presentasjonen, fordi det er en sjelden hendelse at sivilsamfunnet produserer sånt om en gruppe asylsøkere, absolutt noe som blir lagt merke til, lest, vurdert og tatt på alvor. Men forvaltningen er jo ikke enige i rapportens vurderinger. Så vidt jeg husker så er vi uenige i risikoterskel for, nå er jo dette etter hukommelsen, men jeg fikk inntrykk på ett sånt lanseringsmøte en gang, at de mente at alle konvertitter i Iran står i fare for forfølgelse. Det er ikke noe krav om at myndighetene vet noe, eller at det har skjedd noe. Det er som Afghanistan og det er vi uenige i, slik det er nå. Og så har rapporten tatt til ordet for å gjøre en vurdering av konvertittsaker etter samme metodikk som vurdering av seksuell legning. Det er det ikke opptil forvaltningen å bestemme. Metodikken i LHBT saker kommer fra departementet og er så vidt jeg har skjønt ganske omstridt og spesielt, så det er vel ingenting som tyder på at man vil bruke den metodikken i konvertittsaker også.

Vedlegg 3 – NSD godkjenning

Vurdering

Referansenummer

945347

Prosjekttittel

En undersøkelse i hvordan norske utlendingsmyndigheter vurderer troverdigheten til kristne asylsøkende konvertitter fra Iran og Afghanistan - Når forvaltning møter religion

Behandlingsansvarlig institusjon

MF vitenskapelig høyskole for teologi, religion og samfunn

Prosjektansvarlig (vitenskapelig ansatt/veileder eller stipendiat)

Jan Olav Henriksen, jan.o.henriksen@mf.no, tlf: 22590534

Type prosjekt

Studentprosjekt, masterstudium

Kontaktinformasjon, student

Prosjektperiode

01.04.2019 - 10.01.2022

Vurdering (4)

20.10.2021 - Vurdert

NSD har vurdert endringen registrert etter den 17.08.2021 Ny dato for prosjektslutt er satt til 10.01.2022. De registrerte vil informeres om forlengelsen. Det er vår vurdering at behandlingen av personopplysninger i prosjektet vil være i samsvar med personvernlovgivningen så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet med vedlegg den 20.10.2021. Behandlingen kan fortsette. OPPFØLGING AV PROSJEKTET NSD vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet. Lykke til videre med prosjektet!

23.02.2021 - Vurdert

NSD har vurdert endringen registrert 02.02.2021. Ny dato for prosjektslutt er satt til 01.08.2021. Det er vår vurdering at behandlingen av personopplysninger i prosjektet vil være i samsvar med personvernlovgivningen så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet med vedlegg den 23.02.2021. Behandlingen kan fortsette. OPPFØLGING AV PROSJEKTET NSD vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet. Lykke til videre med prosjektet! Kontaktperson hos NSD: Karin Lillevold Tlf. Personverntjenester: 55 58 21 17 (tast 1)

28.08.2020 - Vurdert

NSD har vurdert endringen registrert 25.08.2020. Ny dato for prosjektslutt er satt til 01.02.2021. Skype er databehandler i prosjektet. NSD legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene til bruk av databehandler, jf. art 28 og 29. Det er vår vurdering at behandlingen av personopplysninger i prosjektet vil være i samsvar med personvernlovgivningen så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet med vedlegg den 28.08.2020. Behandlingen kan fortsette. OPPFØLGING AV PROSJEKTET NSD vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet. Lykke til videre med prosjektet! Kontaktperson hos NSD: Karin Lillevold Tlf. Personverntjenester: 55 58 21 17 (tast 1)

24.02.2020 - Vurdert

BAKGRUNN På bakgrunn av meldeskjemaet og korrespondanse med student forstår NSD det slik at behandlingen av personopplysninger er gjennomført, ettersom det meste av datainnsamling er gjennomført. Dette ble gjort i mai, juni og november 2019. Prosjektet behandler særlige kategorier av personopplysninger om religion, og alminnelige personopplysninger frem til 17.08.2020. NSD vurderer at følgende brudd på personvernforordningen har forekommet: Prinsippet om lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5 a), kravet om lovlig behandlingsgrunnlag (art. 6, 9, 10), informasjonsplikten (art. 13 eller 14), og rådføringsplikten (personopplysningsloven § 9-11). Behandlingen av personopplysninger har startet før prosjektet er meldt til og vurdert av NSD. Fordi behandlingen av personopplysninger har vært gjennomført uten at et lovlig behandlingsgrunnlag er dokumentert finner vi at det er brudd på kravet om lovlig behandlingsgrunnlag (art. 6). Dette innebærer også at det har forekommet brudd på prinsippet om lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5 a). Det har ikke blitt gitt tilstrekkelig informasjon. Dette innebærer et brudd på informasjonsplikten (art. 13). Studenten vil ettersende oppdatert informasjon til utvalgene. Personopplysninger er behandlet før NSD har vurdert prosjektet. Behandlingen av særlige kategorier har startet uten at behandlingsansvarlig har rådført seg med (meldt inn prosjektet og fått veiledning fra) institusjonens personvernombud eller NSD. Dette medfører et brudd i relasjon til rådføringsplikten (personopplysningsloven § 9-11). NSD vurderer avviket til å ha relativt lav

personvernulempe, da det er snakk om et samtykkebasert prosjekt med voksne personer. Særlig kategori av personopplysning om religion og er kun indirekte innhentet via at utvalget (2 og 4) er representanter for en religiøs organisasjon, og varigheten er kortvarig. Avviket er rettet opp i ved at prosjektet nå er meldt til og vurdert av NSD. Det er samlet inn få personopplysninger, og varigheten er kort. NSD vurderer avviket til å ha relativt lav personvernulempe, da det er snakk om et samtykkebasert prosjekt med voksne personer. Særlig kategori av personopplysning om religion og er kun indirekte innhentet via at utvalget (2 og 4) er representanter for en religiøs organisasjon. Avviket er etter NSD sin vurdering ikke av en slik art at Datatilsynet må varsles.

INSTITUSJONENS ANSVAR Vi minner om at det er behandlingsansvarlig institusjon (MF) som er ansvarlig for at behandling av personopplysninger foregår i samsvar med personvernregelverket. Institusjonen er ansvarlig for å sikre korrekt kunnskapsoverføring til sine studenter og ansatte. Dersom institusjonen har behov for ytterligere opplæring om personvern i forskning er NSD tilgjengelig for å gi veiledning.

NSD SIN VURDERING Det er vår vurdering at behandlingen vil være i samsvar med personvernlovgivningen, så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet den 24.02.2020 med vedlegg, samt i meldingsdialogen mellom innmelder og NSD. Behandlingen kan fortsette.

MELD VESENTLIGE ENDRINGER Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til NSD ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilke type endringer det er nødvendig å melde:

https://nsd.no/personvernombud/meld_prosjekt/meld_endringer.html Du må vente på svar fra NSD før endringen gjennomføres. **LOVLIG GRUNNLAG UTVALG 2 og 4** Prosjektet har innhentet samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 nr. 11 og art. 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse, som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake. Nye samtykker vil nå innhentes. Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være den registrertes uttrykkelige samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 a), jf. art. 9 nr. 2 bokstav a, jf. personopplysningsloven § 10, jf. § 9 (2).

LOVLIG GRUNNLAG UTVALG 1 og 3 Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake. Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a.

PERSONVERNPRINSIPPER NSD vurderer at den videre behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om: - lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen - formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke viderebehandles til nye uforenlige formål - dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet - lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet DE

REGISTRERTES RETTIGHETER Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: åpenhet (art. 12), informasjon (art. 13), innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18), underretning (art. 19), dataportabilitet (art. 20). NSD vurderer at informasjonen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13. Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER NSD legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32). For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må dere følge interne retningslinjer og eventuelt rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon. OPPFØLGING AV PROSJEKTET NSD vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til med prosjektet! Kontaktperson hos NSD: Karin Lillevold Tlf.
Personverntjenester: 55 58 21 17 (tast 1)

Vedlegg 4 – Informasjonskriv:

Vil du delta i forskningsprosjektet

”Når forvaltning møter religion”?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å diskutere rapporten *Tro, Håp og Forfølgelse II og dagsaktuell situasjon for asylsøkende konvertitter.*]. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

En undersøkelse av hvordan norske utlendingsmyndigheter vurderer troverdigheten til kristne asylsøkende konvertitter fra Iran og Afghanistan

Hva slags begrep om religion ligger til grunn for utlendingsforvaltningens sin praksis?

Hvordan går utlendingsforvaltningen frem når troverdigheten ved konverteringer fra Islam til Kristendom skal vurderes?

Hvilke faktorer vektlegges i vurderingen av søkerens troverdighet, og hvordan gjøres vurderingen for å finne svar på hvorvidt konverteringen er troverdig?

Hensikten med dette forskningsprosjektet er en masteroppgave

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

MF vitenskapelige Høyskole v] Jan Olav Henriksen

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du har blitt forspurt deltagelse grunnet ditt arbeidsforhold som veileder, bistandsyter eller behandler av søknader fra asylsøkende konvertitter.

Hva innebærer det for deg å delta?

Informasjonen som etterspørres intervjuet, er din/ UDI sine vurderinger av utlendingsforvaltningens saksbehandlingsprosess av asylsøkende konvertitter. Intervjuet tar for seg spesifikke spørsmål om saksbehandlingsforskjeller ved UNE og UDI, og UDI sin vurdering av rapporten Tro, Håp og Forfølgelse II. Opplysningene registreres skriftlig og ved lydopptak. Jeg kommer til å innhente dokumenter fra offentlige instanser, publiserte rapporter og gjennomgå disse

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger om deg vil da bli anonymisert. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrevet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

- *MF Vitenskapelige Høyskole og Professor Jan-Olav Henriksen vil ha tilgang til innholdet i intervjuet*
- *All informasjon behandles på laptop i privat bolig. Håndskrevne notater destrueres etter innføring på pc.*

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Prosjektet skal etter planen avsluttes 17.08,2020. Alt fysisk og digitalt materiale slettes. Sluttproduktet vil være i anonymisert form.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- få slettet personopplysninger om deg,
- få utlevert en kopi av dine personopplysninger (dataportabilitet), og
- å sende klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra *MF vitenskapelig høyskole*] har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- *MF vitenskapelig høyskole ved Jan Olav Henriksen på E-Post: [Jan.O. Henriksen@mf.no](mailto:Jan.O.Henriksen@mf.no)*
- Vårt personvernombud: personvern@mf.no ved *MF Vitenskapelige høyskole*
- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS, på epost (personverntjenester@nsd.no) eller telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet *når forvaltning møter religion*, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i *intervju*
- at lærer kan gi opplysninger om meg til prosjektet – hvis aktuelt*
- at mine personopplysninger behandles utenfor EU – hvis aktuell*
- at mine personopplysninger lagres etter prosjektslutt] – hvis aktuelt*

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet, ca. *17 august 2020]*

(Signert av prosjektdeltaker, dato)